

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Εν τῷ λαῷ ὑπάρχει ἄν
δὲ πῶς δὲ φοβᾶται τὴν
ἀλήθειαν—ΥΨΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φου-
νικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ'

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΡΑΚΗ 18 ΤΟΥ ΟΚΤΩΒΡΗ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 362

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. Στὸ παιδί μου.
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες τοῦ Γερο-
δίου (συνέχεια).
ΙΔΑΣ. Σαμοθράκη (συνέχεια).
ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. Πέζκος Ὀρετός.
Δ. Π. Π. Βιβλιογραφία—Les Manroveni κτλ.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Ὁ ποιητής Ροπέ Αργός.
Γ. ΣΚΛΗΡΟΣ. Τὸ ζήτημα τῆς Ἀνατολῆς (συνέχεια).
ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ. Ὁ Διάδοχος.
ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Σπασμένες ψυχές (συνέ-
χεια).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ-ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ

Μερικὲς Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες, ἀπὸ καινὲς
δὲ πῶς μᾶς ξεφουρνίζουν κάθε μέρα, γιὰ πεν-
ταρολογία, πότε παραίτητες (!) Ζορμπά, πότε
«ἐνδεχομένη» Ὑπουργικὴ μεταβολή, πότε—καὶ
πάντα κάθε λογῆς χοντροφειτιές, βάλανε χέρι
καὶ στὸ Διάδοχο καὶ μᾶς τελαλοῦν «ἐνδεχο-
μένη» παραίτησή του ἀπὸ τὸ στρατὸ—μπορεῖ
καὶ ἀπὸ τὰ διαδοχικά του δικαιώματα.

Ἐχομε τὴν πεπονήθησιν πὸς τέτιο πράμα
οὔτε θὰν τὸ φαντάστηκε καὶ ὁ Διάδοχος. Μπο-
ρεῖ νὰ πικράνηκε, σὺν ἄτομο, μπορεῖ νὰ ποιογητεύ-
τηκε, γιὰ μιὰ στιγμή, μοναχά, γιὰτὶ σκέφτηκε πὸς
ἄγρια παραγνωρίστηκε τὸση ἀφοσίωση καὶ τὸση
καλοσυνειδητὴ δουλιὰ του στὸ στρατὸ—μὰ πᾶ-
νου ἀπὸ τίς ἀτομικὲς πίκρες καὶ πᾶνου ἀπὸ τίς
ἀπογοήτεφες τῆς στιγμῆς, στέκεται τὸ Χρέος.
Κι ὁ Διάδοχος τὸ ξέρει πολυκαλὰ αὐτό. Κ' ἔ-
χοντας μπροστά του τὸ μεγάλο καὶ θαυμαστὸ
παραδειγμα τοῦ Βασιλιᾶ πατέρα του, πρέπει
νὰ αναγνωρίζῃ γιὰ χρέος του τὸ νὰ μείνει καὶ στὸ
στρατὸ καὶ στὸν τόπο.

Σὰ βγοῦμε μιὰ μέρα ἀπὸ τὸ σημερινὸ τὸ
χάος καὶ σὺν ἀρχινήσουμε μιὰ μέρα νὰ κρί-
νομε κάπως μὲ πῆν κρῦο αἷμα τὰ πρόσωπα καὶ
τὰ πράματα, θὰ ἐχτιμήσουμε καὶ τοῦ Βασιλιᾶ
μας τὸ φέρομο καὶ τοῦ Διαδόχου τὸ ὅ,τι ἔκαμε
γιὰ τὸ στρατὸ.

Καὶ στοὺς ἀξιωματικούς, καὶ σ' ἄλλους τοὺς
ἄλλους, ἀναγνωρίζομε τὴν λεγόμενὴ «καλὴ
προαίρεση». Ὅλοι γιὰ κάτ: καλὸ δουλεύουν, ἢ τὸ
φαντάζονται πὸς δουλεύουν. Ὅλοι ξεσκλα-
θωμὸ καὶ σωτηρία ζητᾶνε. Ὅσο βλέπει ὁ κα-
θένας κι ὅσο μπορεῖ. Δυστύχημα βέβαια πὸς δὲ
βρέθηκε σήμερα ὁ Ἕνας πὸς νὰ βλέπει καὶ νὰ
μπορεῖ περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Δυστύχημα
πὸς δὲν ἔχουν ὀργανωθεῖ καὶ συσσωματωθεῖ οἱ
διάφορες κοινωνικὲς τάξεις. Δυστύχημα πὸς δὲν

ἀντιπροσωπεύεται καμιά τάξη ὀρισμένη (ἔξω
ἀπὸ τοὺς πλουτοκράτες) μέσα στὴ Βουλὴ καὶ
δὲν ὑπάρχει ἓνα κόμμα μὲ ὀρισμένες κι ἀπρό-
σωπες, νὰν τίς ποῦμε, ἀρχές. Δυστύχημα ἀκόμα
καὶ τὸ πὸς οἱ ἀξιωματικοὶ μας, σὺν ξεκινήσανε
γιὰ τὸ Γουδί, δὲν εἶχαν καταστρώσει ἓνα ὀρι-
σμένο πρόγραμμα τῆς κατοπινῆς δουλιᾶς τους.

Χάος λοιπὸν ἐλοῦθε. Καὶ στὸ χάος αὐτό,
κάθε πολίτης πὸς ἀγαπάει ἀληθινὰ τὴν πα-
τρίδα του ἔχει χρέος νὰ μείνει ἀκούνητος στὴ
θέση του. Περισσότερο μάλιστα σὺν ὁ πατριώτης
αὐτὸς τύχει νὰ λέγεται Βασιλιᾶς ἢ Διάδοχος.

ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ*

Ἡ ὑπεροχὴ αὐτὴ τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης τῶν
Ἑλλήνων μᾶς ξηγᾶ εὐκόλα γιὰτὶ οἱ Ἕλληνες εἶ-
τανε οἱ πρώτοι πὸς δοκίμασαν ν' ἀποτινάξουν τὸν
τουρκικὸ φεουδαλικὸ ζυγὸ. Ἡ ἀνώτερή τους μόρ-
φωση, ἢ ἀστική τους ὑπόσταση καὶ τὸ μεγάλο ἱστο-
ρικὸ παρελθὸν δὲν τοὺς ἐπιτρέπανε νὰ κοιμούνται,
ἀλλ' ὑποδαυλίζανε τὴν ἰδέα τῆς ἐθνικῆς παλιγγενε-
σίας. Καὶ μὲ τὴν πρώτη κατάλληλὴ στιγμή, ἀπὸ
τὴ μιὰ μὲ τὴν ἐπίδραση τῆς μεγάλης γαλλικῆς
ἐπανάστασης, τοῦ ἀστικοῦ ἀναθρασμοῦ τῆς Εὐρώ-
πης, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μὲ τὴ βοήθεια ἐξαιρετῆς οἰ-
κονομικῆς θέσης, κηρύξανε τὴν ἐπανάσταση.

Ἡ θέση τοῦ Ἑλληνισμοῦ σὲ ὅλο τὸ διάστημα
τῆς δουλειᾶς καὶ στὸν καιρὸ τῆς ἐπανάστασης, σὺν
ὑποδοῦλο πιεζόμενου, εἶτανε θέση ἐκτάκτως ἐπανα-
στατικὴ. Ὅλη ἡ ψυχολογία τῆς ρωμοσύνης δὲν
μποροῦσε ἐπομένως παρὰ νὰ εἶτανε φιλελεύθερη,
ριζοσπαστικὴ, ἐπαναστατικὴ. Τὰ τραγούδια τοῦ
Ρήγγα μποροῦν νὰ δείξουν σὲ τί ὕψος φιλελεύθερου
καὶ δημοκρατικοῦ φρονήματος εἶχε φτάσει τότες τὸ
ἐλληνικὸ πνεῦμα μὲ τὴν ἐπίδραση τῆς δουλειᾶς καὶ
τῆς πίεσης ἀπ' τὴ μιὰ μεριά καὶ τῆς ἀστικῆς ἐπα-
ναστατικῆς ἰδέας τῆς ἐποχῆς ἀπὸ τὴν ἄλλη.

* Ἀρμένιοι καὶ Τούρκοι, Βουργάροι καὶ Ρωμιοὶ

Ἀράπηδες καὶ ἄσπροι μὲ μιὰ κοινὴ δομὴ

γιὰ τὴν ἐλευθερίαν μας νὰ ζώσουμε σπαθί!

Κατέπι ἐννοεῖται, μὲ τὴν ἀλλαγὴ τῶν συνθη-
κῶν τὸ βαρόμετρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔπεσε. Ἀλλὰ
καὶ τότες ἔλοι οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχαν βέβαια τὴν εὐ-
ρύτητα τῆς δημοκρατικῆς πνοῆς τοῦ Ρήγγα καὶ τῶν
λίγων φωτισμένων ὀπαδῶν του. Τὸ μεγαλύτερο μέ-
ρος τοῦ ἔθνους τὴν ἐλευθερίαν τὴν περιώριζε στὴν

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 360.

ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὸ ζυγὸ τῶν
Τούρκων. Αὐτὸ εἶναι καὶ φυσικὸ, ἔχει μόνο γιὰ τίς
συνθηκὲς τῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ σ' ἄλλες τίς
ἐπαναστάσεις ὁ πολὺς ἔγκος τοῦ λαοῦ ποτὲ δὲν μπο-
ρεῖ νὰ φτάσῃ στὸ ὕψος τῆς δημοκρατικῆς μειοψηφ-
φίας.

Οἱ Ἕλληνες λοιπὸν σὺν ἔθνος σηκώθηκαν γιὰ
ν' ἀποχτήσουν τὴν ἐθνικὴ τους ἀνεξαρτησία. Ἡ
ἀστικὴ λέξη «πατρίς», ἢ ὅποια ἀντιχόουσε ἀπὸ τοὺς
νικηφόρους στρατοὺς τῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρα-
τικῆς Γαλλίας ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τῆς Εὐρώπης,
ἀντήχησε τώρα δυνατὰ καὶ ἀπὸ τὸ Μαλέα Ἰσάμε
τὸ Δούναβη. Ἐδῶ ἔμως συνέθη κάτ: τι ἀξιοπαρατή-
ρητο: Οἱ Ἕλληνες ἐπειδὴ διοικοῦσαν ἐκκλησια-
στικὰ καὶ πνευματικὰ τοὺς ἄλλους ἐρθροδέξους λαοὺς
τῆς Τουρκίας (Σλαῦους, Βλάχους κ.τ.λ.), πῶς, σὰ
γεωργοὶ μικροφεουδαλίου δὲν εἶχαν ἀκόμα καμμιὰ
ἐθνικὴ καὶ φυλετικὴ συνειδηση, τοὺς θεωροῦσαν γιὰ
δικούς τους, γιὰ ἀληθινούς Ἕλληνες, καὶ ἐπομένως
κηρύξανε καὶ σ' αὐτοὺς τὸ κήρυγμα τῆς Ἑλληνι-
κῆς παλιγγενεσίας. Ἐτσι βλέπομε τὴν Ἐπανά-
σταση ν' ἀρχίζῃ ἀπὸ τὴ Βλαχία, σὺν ἀπὸ τόπο
Ἑλληνικὸ. Οἱ Ἕλληνες ἐταῦσαν τὴ χριστιανικὴν
ἰδέαν μὲ τὴν Ἑλληνικὴν ἀντίληψιν ἐντελῶς φεουδα-
λικὴ καὶ φυσικὴ γιὰ τὴν τότε φεουδαλικὴ ἐποχὴ.
Ἡ ἐπανάσταση ἔμως τοῦ Δούναβη δὲν πέτυχε,
ἐπειδὴ οἱ Βλάχοι καὶ οἱ Σλαῦοι κοιμούνταν ἀκόμα
τὸ βαθύ τους φεουδαλικὸ ὕπνο, γιὰ τοὺς λόγους
ποῦπαμε πᾶρα πᾶνου, καὶ δὲν εἶτανε ἀκόμα ὄρμιοι
γιὰ ἀστικά, πατριωτικὰ κινήματα. Ἀλλὰ καὶ ἂν
ἀκόμα εἶτανε ὄρμιοι καὶ πρόθυμοι σὲ ἐθνικὴ ἐπα-
νάσταση, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὸς τὸ κίνημά
τους θὰ τὸ κάνανε στὸ ἔνομα, ἔχει τῆς ἑλληνικῆς,
ἀλλὰ τῆς δικῆς τους ἐθνικῆς ἰδέας, πράμα πὸς ἔ-
γινε καθὼς ξέρομε στερνότερα. Ἡ ἐπανάσταση πέ-
τυχε μονάχα σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὅπου εἶτανε πῶ
μαζεμένος ὁ ἐλληνικὸς πληθυσμός.

Ἐτσι γεννήθηκε ἡ σημερινὴ Ἑλλάδα.

Οἱ Ἕλληνες ἔμως τὸ ἔργο τῆς ἀναγέννησης τῆς
«μεγάλης Ἑλλάδας» δὲν τὸ θεωροῦσαν ἀκόμα τε-
λειωμένο. Ἡ «Μεγάλῃ Ἰδέαν» ἔπρεπε νὰ πραγμα-
τοποιηθῇ σιγὰ σιγὰ. Μονάχα προσωρινὴ ἀνακωχὴ
ἔγινε καὶ σιγὰ σιγὰ ἔπρεπε νὰ ἐλευθερωθοῦνε καὶ
τᾶλλα ὑπόδοῦλα μέρη τῆς «σάπιας Τουρκίας». Αὐτὸ
εἶτανε τὸ πρόγραμμα τοῦ ἀναγεννηθέντος Ἑλ-
ληνισμοῦ. Ἡ ἀνταρτικὴ καὶ φιλελεύθερη ψυχολογία
του δὲν ἔπαψε, βλέπετε, ἀκόμα. Ἡ θέση του ἔα-
κολουθεῖ νὰ εἶναι ἐπαναστατικὴ.

Γλήγορα ἔμως ἀρχίζουν νέα γεγονότα, βγαίνουν
στὴ μέση νέοι παράγοντες πὸς ἀλλάξουν τὴν φορὰ
τῶν πραγμάτων, παράγοντες πὸς ἐπιδρῶνε στὴν

ψυχολογία καὶ στὴν ταχτική τοῦ Ἑλληνισμοῦ, κατὰ τὴν ἀναγκάζουν ν' ἀλλάξῃ ὁλότελα, ν' ἀφίση δηλ. τὴν ἴσασιν τὴν ἀνταρτική καὶ φιλελεύθερη στάση τῆς καὶ νὰ γίνῃ συντηρητική. Ἡ θέσις λοιπὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ ἐπαναστατικὴ γίνεται συντηρητικὴ πτωδρρομική. Αὐτὸ εἶναι τὸ περιεργότερο καὶ σπουδαιότερο σημεῖο στὴν ἐξέλιξιν τῆς ψυχολογίας τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, πού ξηγᾷ πολλὰ πράγματα καὶ πού δυστυχῶς κανεὶς δὲν μπόρεσε σύγκαιρα νὰ διαγνώσῃ καὶ ξηγήσῃ σωστά.

Τότε μονάχα θὰ μπορούσε νὰ βαστάξῃ ἡ Ἑλλάδα ἴσασιν τὴν ἐπαναστατικὴ καὶ φιλελεύθερη ψυχολογία τῆς, ἀν δὲ βγαίνανε στὴ μέση νέοι ἐξωτερικοὶ παράγοντες, ζητώντας τὸ δικαίωμα τῆς «ἐθνικῆς τους ὑπαρξῆς» μετὰ καταστροφὴ τῆς μεγάλης Ἰδέας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Μόλις ὁ Ἑλληνισμὸς ἀποφασίζε νὰ λάβῃ ἐχτρικὴν στάσιν ἀπέναντι τῶν «ἐθνικῶν τάσεων» τῶν νέων γειτόνων, καὶ τοῦτο ἔχει τόσο ἀπάνου σὲ πραγματικὴ δύναμη, ὅσο σὲ «ἱστορικὸν λόγον» καὶ «ἱστορικὰ δίκαια», δὲν μπόρεσε παρὰ νὰ δημιουργήσῃ πτωδρρομική, συντηρητικὴ ψυχολογία.

Ὁ Ἑλληνισμὸς ἀρνιότανε τοὺς ἄλλους, ἐπεὶ ὁ ἴδιος θεωροῦσε ἱερόν καὶ ὅσιον γιὰ τὸν ἑαυτὸν του. Γιὰ νὰ μὴν ἴδῃ τὴν μεγάλῃ του Ἰδέαν ἐντελῶς καταστραμμένην ἀρχισε νὰ εὔχεται κρυφὰ νὰ μείνουν ὅλα στάσιμα, νὰ διαρκέσῃ αἰωνίως τὸ ἄθλιο φεουδαλικὸ καθεστὸς τῆς Τουρκίας. Τὸ πῶς τὸ τέτοιον εἶταν ἀδύνατον, τὸ πῶς ἡ ἐξέλιξιν ἀργὰ ἢ γλήγορα θὰ ἐφερνε ἀστικὴ ἐπανάστασιν στὴν Τουρκία καὶ πλήρη πολιτικὴ χειραφέτησιν τῶν διαφόρων φυλῶν τοῦ Αἴμου, καὶ πῶς ἐπομένως θὰ εἶταν καλύτερον μὲν γιὰ πάντα ν' ἀφίση τὰ «ἱστορικὰ δίκαια» καὶ λοιπὰ μορμολύκεια καὶ νὰ λάβῃ τὴν πραγματικότητα ὅπως εἶναι, αὐτὸ ποτὲ δὲ θέλησε, μήτε μπόρεσε νὰ τὸ σκεφθῇ ὁ Ἑλληνισμὸς, ἐπεὶδὴ, ὅπως εἶπαμε, σὲ μὴ ἀνεπτυγμένους κοινωνίας λείπει ἡ ἐπιστημονικὴ μορφωσις, καὶ ἐπομένως δὲν τοὺς εἶναι δοσμένο νὰ καταλαβαίνουν τὴν πραγματικότητα καὶ νὰ προβλέπουν τὸ μέλλον.

Τραγικὴ ἢ μοῖρα τῶν κοινωνιῶν καὶ ἐθνῶν, πού ἡ ἱστορία τὰ ἀναγκάζει, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, καὶ νὰ τὸ συναισθάνονται, νὰ παίρνουν συντηρητικὴν, πτωδρρομικὴν θέσιν. Μπορεῖ νὰ ἔχουν ὅλα τὰ προτερήματα, νὰ εἶναι ἐξυπνεῖς, ν' ἀποκτήσουν ἐξωτερικὴν μόρφωσιν μεγάλην, καὶ ὅμως χωρὶς νὰ τὸ συναισθάνονται νὰ εἶναι συντηρητικὸς ἀπὸ φόβον μήπως

ἀντίθετη φιλελεύθερη πολιτικὴ τὰ ἀναγκάζει νὰ ἀναγνωρίσουν δικαίωματα καὶ στοὺς ἄλλους, πού θὰ ἴσασιν μετὰ τελειωτικὸν χάσιμον τῆς ἰδίας φανταστικῆς ἰδιοκτησίας.

Καλύτερα μεγάλα ἔνειρα—ἔστι καὶ οὐτοπιστικὴ—παρὰ μικρὴν πραγματικότητα. Νά, ἡ τραγικὴ ψυχολογία τῶν ἐθνῶν πού εἶχαν ἄλλοτε μεγάλη ἱστορία καὶ παραδόσεις. Τραγικὴ ψυχολογία, πού κατ' ἀνάγκην ὁδηγεῖ τὸ ἔθνος αὐτὸ σὲ οὐτοπιστικὴν, ψεύτικὴν ἐχτίμησιν τῆς πραγματικότητας, ἐπομένως καὶ ἐσφαλμένην, ὀλεθρία πολιτικὴ ταχτική. Τέτοιον εἶταν ὁλη ἡ ταχτική τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ τὰ ἀναπόφευκτα, ὀλεθρία ἀποτελέσματα τὰ βλέπουμε σήμερον ὀλοφάνερα. Ἡ πραγματικότης μᾶς ἐκδικεῖται τρομερὰ. Οὐτε ἓνας φίλος! Ὅλοι ἐχτροί! Ἰατὶ σὲ ὅλους ἀρνιότανε ὁ Ἑλληνισμὸς τὸ δικαίωμα τῆς ὑπαρξῆς.

Ἔτσι, ἀντίθετα ἀπὸ μᾶς, βλέπουμε τὰ νέα ἔθνη, τὰ χεῖς ἀκόμα ἐντελῶς βάρβαρα, πού ὅμως χάρι τὴν πιεζόμενη, ἐπομένως καὶ ἐπαναστατικὴν θέσιν, ἔχουν τὴν εὐκολίαν νὰ παίξουν τὸ ρόλον φιλελευτέρων, ριζοσπαστικῶν κοινωνιῶν, βλέπουμε αὐτὰ τὰ ἴδια ἔθνη, πού στὸν καιρὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης κωμούντανε τὸ βαθύ, φεουδαλικὸν τοὺς ὕπνον, νὰ ἀρχίζον νὰ παίξουν τὸν ἐπαναστατικὸν τοὺς ρόλον, καὶ νὰ κορδώνονται ἀπέναντι τοῦ κόσμου σὰ φύσει τάχατες φιλελεύθερα, ἀντίθετα πρὸς τοὺς φύσει δὴθεν συντηρητικὸς Ἑλληνες. Καὶ ὁ εὐρωπαϊκὸς κοσμάκης τὰ πιστεύει, ἐπεὶδὴ καὶ αὐτὸς κρίνει μετὰ τὸ μέτρο τῆς στιγμῆς, θαμπώνεται ἀπ' τὸ φαινόμενον πού βλέπει μπροστά του, λίγο ἐνδιαφερόμενος γιὰ τὴν ἱστορία, καὶ θέλοντας ὅλα τὰ πράγματα νὰ τὰ πάρῃ φύσει καὶ ἐπιθέσει. Ἔτσι κατάντησε τὸν τελευταῖον καιρὸν νὰ πιστεύουσε πῶς ὁ Ἑλληνας εἶναι φύσει συντηρητικὸς, καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη τοῦ Αἴμου φύσει φιλελεύθερα, χωρὶς νὰ κοιτάζουσε τὸ προσωρινὸν τοῦ φαινομένου, πού προσπαθήσαμε νὰ ἐκθέσωμε.

Ἐνῶ λοιπὸν οἱ Ἑλληνες βρισκόνταν ἀκόμα στὸν ἐπαναστατικὸν τοὺς οἴστρον, φανταζόμενοι πῶς σ' ὅλη τὴν Ἀνατολήν ὑπάρχουν μόνο δύο ἔθνη, οἱ Ἑλληνες καὶ οἱ Τούρκοι, καὶ πῶς οἱ τελευταῖοι ἔπρεπε νὰ ὑποχωρήσουν στὴν ἔρμην τῆς μεγάλης Ἑλλάδος, οἱ Ρουμάνοι ἰδρύσανε τὴν ἡγεμονίαν τους, καὶ τὸ 1848 ἔκαναν τὴν ἀστικὴν τους ἐπανάστασιν, ἢ μᾶλλον τὴν ἀστικὴν τους μεταπολίτεψιν. Τὸ μόνο πού μπόρεσαν νὰ ποῦν οἱ Ἑλληνες σ' αὐτὸ εἶταν,

πῶς ὅλοι οἱ Ρουμάνοι εἶταν «ἐκρουμανισθέντες Ἑλληνες!»

Ἦστερα ἀπὸ 25 πόνου κάτω χρόνια οἱ Βούλγαροι κάμανε τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ἀστικῆς ἐθνικῆς τους παλιγγενεσίας: ζήτησαν ἐκκλησιαστικὴν χειραφέτησιν ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν Πατριαρχεῖον, σχεδιάζοντας μετὰ ταῦτα καὶ τὴν ἐθνικὴν τους ἀναγέννησιν. Φαινόμενον ἀναπόφευκτον, φυσικὸν καὶ τόσο δίκαιον, ὅσο δίκαιον εἶναι καὶ οἱ ἐθνικαὶ χειραφετήσεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄλλων ἐν γένει λαῶν. Στὸν 19 αἰῶνα, αἰῶνα κατ' ἐξοχὴν τῆς ἀναγέννησης τῆς ἐθνικῆς συνείδησης τῶν λαῶν, μπόρεσαν οἱ Βούλγαροι νὰ ἔκασου τὸ μεσαιωνικόν, φεουδαλικόν τοὺς ὕπνον, ὑποταγμένοι αἰώνια πολιτικῶς στοὺς Τούρκους καὶ ἐκκλησιαστικῶς (=πνευματικῶς) στοὺς Ἑλληνες; Ὁχι: βέβαιον. Οἱ Ἑλληνες ὅμως δὲν μπόρεσαν νὰ καταλάβουν ὀρθὰ τὴν σημασίαν τοῦ βουλγαρικῶν κινήματος, καὶ μοιραία πῆραν ἀπέναντι τοῦ ἐχτρικῆς στάσης.

Τραγικὴ ἱστορικὴ μοῖρα. Οἱ Ἑλληνες μὴ θέλοντας, ἢ μᾶλλον μὴ μπορώντας νὰ ἴδουν μετὰ ἀπροκατάληπτα μάτια τὴν βαθύτερη σημασίαν τοῦ βουλγαρικῶν ζητήματος, ἔδιναν σ' αὐτὸ ἐπιπόλαιες ἐξηγήσεις, παίρνοντας διάφορα προσχήματα γιὰ αἰτίαι: Φταῖνε οἱ ραδιουργίαι τῆς Ρωσίας, ἡ στάσις τοῦ Πατριαρχείου, ἡ πολιτικὴ τοῦ Φαρμακίδου κ.τ.λ. Ἀντὶ νὰ γίνῃ φιλικὸς συμβιβασμὸς, ἤρθε μοιραία τὸ σχίσμα, πού περισσότερο ὑποβοήθησε τὸν ἐθνικὸν ξεχωρισμὸν καὶ τὴν ἀναγέννησιν τῶν Βουλγάρων. Σὲ λίγο ἔγινε καὶ τὸ στερνότερον ἀναπόφευκτον καὶ φυσικὸν βῆμα, ἡ πολιτικὴ χειραφέτησις τῶν Βουλγάρων καὶ ἡ ἰδρύσις τῆς ἡγεμονίας τους.

Κ' ἐδῶ οἱ Ἑλληνες, ἀντὶ νὰ φιλιωθοῦν μετὰ τὸ ἀναπόφευκτον γεγονός, καὶ ἀντὶ νὰ πάρουν ἀπέναντι τοῦ θετικῆς δράσης, προτίμησαν νὰ πονοκεφαλῶν μετὰ τὴν ἐπιπόλαιον ἐξηγήσιν τοῦ πράγματος, καὶ νὰ ἐξευμαίνον σὲ βρασιεῖς καὶ ὀλολογμούς. Κ' ἐνῶ τοῦτοι παρηγοριόταν μετὰ τὴν φωνῆν, οἱ Βούλγαροι ἤσυχον ἐχτιζαν τὸ βασίλειόν τους, ἔτοιμοι στὴν πρώτη περιστάσιν νὰ ἐκδικηθοῦν. . . Τὰ πάρα κάτω τὰ ξέρουμε καὶ τὰ ἐννοεῖ κανεὶς εὐκολα μετὰ τὴν ἀπόψιν, πού πῆραμε.

(Ἀκολουθεῖ)

Γ. ΣΚΑΗΡΟΣ

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ*

Δὲ σάλευε πιά. Φοβότανε. Μῆσα στὸ θαμπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸν φῶς τοῦ καντηλιοῦ, τὰ λαιμὰ τῆς εἶσαν κεχρὶμπαρένια. Κ' ἔτσι πού ἀνασηκωνόντανε τὰ στήθια τῆς, ἀνήσυχον καὶ ἀνταρμένα, σείονταν καὶ γελοῦσε ὁ χρυσὸς σταυρὸς πού εἶτανε κρεμασμένος μετὰ μιά ροζ κορδελίτσαν ἀπὸ τὸ λαιμὸν τῆς κ' ἔπαιζε χαρούμενος ἐν φεγγερῶν κρυφῶν μετὰ τὸ φῶς τοῦ καντηλιοῦ. Ἐνας ἄλαφρος ἴδρων δροσοῦλας τὰ δύστυχα μηλίγγια τῆς Χρυσούλας. Καὶ τὰ μαλλὰκια τῆς ἀνήσυχον εἶχαν ἐξυλλίσσει ἀπὸ τὴν μεγάλας χτίνες καὶ χυθῆκανε στοὺς ὤμους καὶ ἀγκυλιόσανε τὸ λαιμὸν καὶ περιμένανε. Τὸ παράθυρον κλειστό, οἱ κορυτίνες ἀσάλευτες, ἡ ζώνη τῆς Χρυσούλας ρηγμένη ἀπάνου στὸν καναπέ σπάρραζε, τὸ κρεβάτι ἀπὸ πίσω ἔχασκε βροχὴν καὶ τὸ κόνισμα τῆς γλυκειῆς Παρθένου, πού εἶτανε ἀποπάνου, δὲ φανιότανε τώρα μέσα στὸ σκοτάδι.—θᾶλε φύγει.

* Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 355.

Θέ μου! ὀλομόναχον, ἀνυπεράσπιστον τὴν ἀφήνουνε τὴν Χρυσούλα ὅλα τὰ πράγματα γύρω. Πουθενὰ βοήθεια! Ἀπὸ πού νὰ πιαστῇ, σὲ ποῖο ἄψυχο νὰ πῆσει καὶ νὰ τοῦ πῆ τὸν πόνον τῆς; Ἀν πῆσει στὸν καναπέ, θὰ τρέξει καὶ θὰ φωνάζει καὶ θὰ τῆν προδοῖ στὸν Ὀρέστην. Ἀν πιαστῇ ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ κρεβατιοῦ, αὐτὰ θὰ σείστούνε καὶ θὰ τραντάζουσι καὶ ὅλη ἡ κάμερα θὰ γεμίσει ἀπὸ τὴν φωνῆν τους καὶ ὁ Ὀρέστης μετὰ οἴχτον καὶ συκρατικὴν ἀγανάκτησιν θὰ τῆν σπρώξει μετὰ τὸ χέρι του καὶ θὰ τῆς πῆ:

—Καμμένη Χρυσούλα, σὴν παιδάκι κανεὶς...

Κι ἂν πῆσει στὰ πόδια τοῦ Ὀρέστη καὶ τοῦ πῆ:

—Ἐλεος! Ἐλεος! Πῆς μου ἓνα γλυκὸν λόγον, Ὀρέστη μου, γιατί θὰ πεθάνω!

Ἐάφου, τὸ κορμάκι τῆς ὀλο σείστηκε.

Ὁ Ὀρέστης ἀποπίσω τῆς σιγὰ σιγὰ εἶχε σурθεῖ καὶ τῆς ἀγκυλιόζε τὴν μέσην κ' ἔσκυψε τὸ κεφάλιν καὶ τῆς φιλοῦσε σιγαλῆν καὶ ἀθρόβα τὰ μαλλιά. Ἀγάλια, ἀγάλια, σὰ νὰ τῆς ζητοῦσε συχώρησιν καὶ λησμονία. Καὶ τὰ φιλικὰ κατεβαίνανε ὡς τὴν ρίζην τῶν μαλλιῶν καὶ τὴν μουσκεύανε μετὰ ἴδρον, κατεβαίνανε ὡς τὴν ψυχὴν καὶ τῆν κάνανε χίλια κομμάτια.

—Μή! Μή! Μή!...

στένιζε ἡ δύστυχον Χρυσούλα καὶ λύγιζε τὸ κορμί τῆς. Θέλησε νὰ φύγει, νὰ σωθῇ, κ' ἔπρεπε μῆσα στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Ὀρέστη, ἀπληξιμένη.

Κι αὐτὸς τῆν σήκωσε ἀπάνου στὰ χέρια του σὴν ἐχτὸν σκοτωμένο πού τὸν πᾶμε παράμερα νὰ τὸν κορσέψουμε.

Καὶ τῆν πῆγε καὶ τῆν ζάπλωσε στὸ κρεβάτι (στὸ κρεβάτι ἢ στὸ μνήμα;) Καὶ τότε τὸ στόμα τῆς, πού εἶτανε πάντα σφαγμένο μετὰ τὸ κοφτερὸν μαχαίρι τοῦ Καμμοῦ καὶ δὲν ἔβγαζε αἷμα, προσπάθησε νὰ χαμογελάσει πάλιν καὶ ἀρχισε ξεφρενιασμένο, δαγκωμένο, τρελλό, νὰ σπάρραζε καὶ νὰ κλαίει καὶ νὰ δέεται.

Θέ μου! Θέ μου!

Β'.

VIBRATO

I

Ἀπανωτὰ τὴν ἄλλες μέρας ἐρχόντανε τοῦ Ὀρέστη ἀπὸ τοὺς φίλους του τὰ γράμματα τὰ εἰρω-

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ*

(ΤΟ ΝΗΣΙ)

Ἐνθ' ἄρ' ὄ γ' ἔξ ἀλόεσσεν ἰών, ἐλέκτε
δ' Ἀχαιοί,
Τρωσὶν δαμναμένους, Αἰὼ δὲ κρατερῶς
ἐνεμέσσα

Ἐκεῖ στεκόμουν πού εἶχε σταθεὶ ὁ θεὸς θυμωμένος καὶ χολόσκανε μετὸν Δία. Κάθε πέτρα ἑλληγική τὴ ἐυγενική πού εἶναι! Κάθε μιὰ εἶναι πατημένη ἀπὸ κάποιον θεό. Στάθηνκα καὶ κύταξα. Τόσο ἦταν πυκνὰ φορτωμένοι ἀπὸ καλοκαιριῆτικους ἀχνοὺς ὁ ἀέρας πού μόλις φαινόταν ἢ ἴμπρο, ἢ Ἀθίμνο, ἢ Μισυλήνη, τὸ Ἅγιον Ἴωρος, ἢ Θάσο καὶ ἢ Ρούμην. Ἀποκάτω μου ἀπλονόταν ἐλάκερο τὸ νησί μὴ τὰ γραμμένα σύνορά του. Ἡ ἀνατολική μεριά ἦταν ἐλεῖ ξερὰ, φαλακρὰ καὶ κάλα βουνῶν καὶ μύτες κάφαλα. Ἐκεῖ ζοῦν τὰ ἀγριοκάτσικα. Ποῖός θά πάει νὰ τὰ κυνηγήσει στὰ ἀπάτητα κορφοβούνια; Κάποτε ὅμως ξεφεύγουν καὶ τὰ ἡμέρα καὶ πᾶν κοντὰ στὰ ἄγρια, καὶ τότε οἱ Σαμοθρακίτες, ἄλλα ἀγριοκάτσικα, πετιοῦνται καὶ αὐτοὶ στὰ μυτερὰ κορφοβούνια κυνηγῶντας καταπὰδι τὰ γίδικα τους. Τὸ βορεινὸ τὸ πλάγι ὄλοσκέπαστο ἀπὸ φυτὰ καὶ ρεματιῆς μετὰ πολλὰ νερά. Ὁ πύργος τοῦ Φονιά δὲ φαίνεται, οὐδ' ὁ Φονιάς ὁ ἴδιος, ἢ ἄγρια ρεματιὰ πού κατεβάσει νερά καὶ νερά μετὰ τὴς βροχῆς καὶ παίρνει ἐπὶ βρεῖ στὸ δρόμο της, πέτρες, δέντρα, ἀνθρώπους. Ἀλλὰ κάτω στὸν κάμπο ἄμα καταβεῖ στὴν Κλαδερὴ κάνει καλὰ χωράφια. Εἶναι στὸ βορεινὸ πλευρὸ τοῦ νησιοῦ εἶναι καὶ ἡ μεγάλη ἢ σπηλιά. Ἰσως ἐκεῖ ἐμνησκει ἢ Ἐκάτη καὶ τὴ νύχτα, μυστικά, τῆς θυσιάσαν οὐλοῦς. Ἰσως ἐκεῖ ἐφυγαν γὰρ νὰ κρυφτοῦν καὶ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τῆς σφαγῆς, οἱ περισσότεροὶ νησιώτες ὅταν τοὺς κυνηγοῦσαν οἱ Τούρκοι. Μὰ τοὺς βρήκαν καὶ τοὺς ἔσφαξαν ὅλους οἱ Τούρκοι χωρὶς ν' ἀντισταθεῖ κανεὶς τους. Στὸ νότιο πλάγι εἶναι ἀμμουδιῆς καὶ ἐλαιώνες καὶ ἕνα κατατόπι πού ἔχει τὴς καλλίτερες ἐλιές, ἢ Κοιτάδα. Καὶ καὶ πάρα πέρα στὴ δυτικὴ μεριά εἶναι οἱ Μακρολιές, τὸ Ἑσποτόπι καὶ τὸ μετόχι.

"Ὅλα μοῦ τὰ ἐδειχνε ὁ Σαμοθρακίτης μετὰ τὰ δνόματά τους. ἔλεγε δνόματα καὶ ἄλλα δνόματα πού ἀκόμα ἀντιλαλοῦν γλυκὰ σ' αὐτιὰ μου, Ἀκρω-

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθμὸ 355.

τῆρι, Ἀγκιστρος, Σκεπαστό, Λουλούδι, Σφεντάμι, Ἀπόδαυλος, Κῆπος, Κρεμαστό-νερό, Παναγία ἢ Κρεμύτισσα, Βάτος, Ἄμμος, Λάκωμα, Κουμπέτι, Ἀλώνια, Μαλαθρία, Καρυώτες καὶ Καμαριώτισσα, δνόματα κάμπων καὶ δνόματα βουνῶν, καὶ δνόματα γυαλῶν, βρυσῶν καὶ ποταμῶν. Ὅλα ἤθελα νὰ τὰ μάθω διψοῦσα γνώση, γιὰτὶ στὰ ὕψη ἐκεῖ πού στεκόμουν ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιο τὸ μεσημεριανὸ καὶ μέσ' στὸν ἄνεμο πού μετῶλε, ἢ ἀγάπη μου γιὰ τὸ νησί ἦταν ἔρωτας καὶ μ' ἔκλαιγε. Ἦθελα νὰ μάθω κάθε γωνιά, κάθε κώχη, κάθε ἄκρη τοῦ νησιοῦ, καὶ κάθε πέτρα καὶ πετραδάκι, κάθε φυτὸ καὶ κάθε ζωντανό. Ἦθελα νὰ φιλήσω τὸν ἀέρα πού χάρδευε μετὰ τῶν ὁρμῶν τὸ ψηλοδοῦνι. Ἦθελα νὰ μετρήσω τὰ ὕψη, καὶ τὰ βάρη, νὰ λογαριάσω τὰ μάκρη καὶ τὰ πλάτη, νὰ φωτισθῶ, νὰ μάθω τ' ἀπόκρυφα ἔλα καὶ ἔλα τὰ μυστικά, νὰ βάλω τ' αὐτὶ μου παντοῦ, νὰ γρηκῆσω τὴς φωνές, ν' ἀκούσω τὰ παλιὰ καὶ τὰ πολὺ παλιά, νὰ τρέξω ὄλοῦθς νὰ πιλαλήσω, νὰ δω τόπων ὁμορφίεγ γιὰ νὰ χαροῦν τὰ μάτια μου, νὰ μάθω κάθε κατατοπιῶν τὸ δνομα, νὰ γνωρίσω τοὺς νησιώτες ὄλους, νὰ νοιώσω τὴν ψυχὴ τους, νὰ μάθω τί ἦταν πρὶν τὸ νησί καὶ τί εἶναι τώρα καὶ ἴσως τί θά γίνει ὕστερα, τί τοῦ μέλλεται τοῦ νησιοῦ νὰ γίνει καὶ νὰ πλαιδίω χάμω, ν' ἀκουμπήσω τ' αὐτὶ μου στὸ χῶμα νὰ νοιώσω τοὺς πάλμους, τὴ ζωὴ καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀγαπημένου καὶ ν' ἀγκαλιάσω τὴς κατὰξερές τὴς πέτρες τὴς γυμνές νὰ τὴς φιλήσω, ὃ δόξα μεγάλη καὶ καυτερὴ γιὰ τὴ γνώση, ὃ ἔρωτα λάβρα, μετὰ πῆρες ὄλον ἐκεῖ στὴν ἄκρη τοῦ βουνοῦ ἐνός ὄλοζῶντανου νησιοῦ, ἀγαπημένου.

Καὶ ὁ Σαμοθρακίτης ὄλο ἔλεγε τὰ πράματα πού μ' ἄρεσαν· καὶ τὰ παλιὰ μοῦ φαίνονταν νέα.

— Κοιτάδα εἶναι τὸ μέρος ἐκεῖ δὲ κάτω τὸ δασὸ μετὰ τὰ δέντρα. Ἐκεῖ εἶναι τὰ καλλίτερα ἐλιοστάσια, εἶναι καὶ μιὰ πορτοκαλιὰ ἐκεῖ ἢ μόνη πού φύτρωσε στὸ νησί μας. Στὸν Ἄμμο πού εἶναι φυτιμένες ἀπιδιές βγαίνον τὰ καλλίτερα ἀπιδιά. Ἄμπέλια τρεῖς μονάχα ἔχονε τώρα. Ἐναν καιρὸ ἦτανε περισσότερα μὰ τὰ ζέρανε ἢ ἀρρώστια. Σὲ κείνη τὴν κορφή εἶναι τὸ παρεκλήσι, ὁ Προφήτης Ἡλίας . . . Ἐρείς, ἔχει φίδικα τὸ νησί μας . . . Πολλές κούκλες μαρμαρένιες κάψαμε μετὰ τὴς βρῖσκαμε παραχωμένως, τὴς ξιθάδαμε, τὴς βάζαμε στὸ καμῖνι καὶ γινόντουσαν ἀσέστης . . . Τὸν παποῦ μου τότε σφάζαν οἱ Τούρκοι τὸν καιρὸ τοῦ χαλα-

σμοῦ . . . Γιὰ νὰ γλυτώσει ἢ γυναῖκα του πέταξε ἀπὸ τὰ βράχια φεύγοντας ἕνα παιδί τῆς βυζανιάνρικε . . .

Αὐτίκα δ' ἔξ ὕβροος κατεβῆσεται πωπαλέοντος
[κραιπνὰ]
ποὶ προβιά; τρέμε δ' οὐρεα μακρὰ
[καὶ ὕψη]
ποσὸν ἐπ' ἀθανάτοισι Ἠοσειδαίουσι Ἰόντος.

"Ὅταν κατέβαινε τὴ ἀπάτητο τὸ μακρὸ βουνὸ ὁ θεός, ἀπὸ κεί πού πήγαῖνα καὶ γὼ τώρα, ἔτρεμε καὶ τὸ βουνὸ καὶ τὸ δάσος ἀπὸ τὰ ἀθάνατα πατήματα του. Καὶ ὅταν κατέβαινα ἐγὼ, τὸ βουνὸ δὲν ἔτρεμε καὶ τὸ δάσος τὸ εἶχαν κάψει καὶ τὸ εἶχαν κάψει κάρβουνα οἱ Σαμοθρακίτες, ὅπως ἔκαμαν ἀσέστη τὰ ἀγάλματα.

Ἦταν ἀπομεσήμερο καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀπάνεμο· δύσκολα κατέβαινα γιὰτὶ γλιστροῦσαν οἱ ξεριζωμένες πέτρες πού τὴς χτυποῦσε ὁ ἥλιος καὶ πύροναν τὸν ἀέρα. Περάσαμε τὴ ρεματιὰ πού τὰ νερά τῆς ἔφαγαν τὴν πέτρα καὶ τὸ βουνό. Μὰς εἶδαν κ' ἐφυγαν φοβισμένοι κατὰ τὰ κατσάβραχα μερικά ξημοναχιασμένα γίδια. Περπατοῦσαμε τώρα στὸν ἀντικρυνὸ ἔχτο πού ἦταν πλαγιὰ ὄλο πέτρα, βράχια καὶ λιθάρια μακρὰ ἐφεγγε ἢ θάλασσα ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ μεσημεριοῦ καὶ δεξιά ὕψονόταν βουνὸ ἀπότομο ὄρογμένο ἀπὸ τὴς βροχῆς, μετὰ χαμόδεντρα πού φύτρωναν ἀριὰ καὶ πού. Εἶδα ἔξαφνα ἕνα κοπάδι ἄσπρα ἄλογα πανόμορφα πού ἐθόσκαν στὴν ἐρημιὰ, σὰν ἀνάγλυφα τοῦ Παρθενῶνα. Μόλις μὰς ἐνοιώσαν, σήκωσαν τὰ περήφανα κεφάλια τους, μὰς κύταξαν μιὰ στιγμή καὶ ἐφυγαν τρεχάτα κοπαδιαστά, τὰ καλοφτενιασμένα τὰ ἄσπρα ἄλογα, τὰ νησιώτικα, τ' ἀγριεμένα. Κύταξα πολλὴν ὥρα περιμένοντάς τα στὴν ἀντικρυνὴ ράχη νὰ τὰ ἐξναδῶ, μὰ εἶχανε χαθεῖ.

Χάσαμε τὸ μονοπάτι καὶ πῆσαμε σὲ μιὰ κατηφοριὰ ντυμένη πυκνὰ χαμόκλαδα ἀγκαθωτά, μπλεγμένα κέδρα, πρινάρια καὶ σπάρτα. Καὶ ὄλα μοῦ κεντοῦσαν τὰ ποδάρια. Ἀριστερὰ καὶ χαμηλὰ μοῦ ἐδείξε ὁ ὀδηγός μου τὴν Παναγία τὴν Κρεμύτισσα, ἐκκλησιὰ σκαρφαλωμένη σ' ἕναν γκρεμῖνὸ μεμερικά δέντρα. Πέρα φαίνονταν μιὰ ἀπαλότατη ἀμμουδιὰ ἀνάμεσο στὰ βουνὰ πού ἀνοίγονταν, καὶ πάλι ἢ θάλασσα μιὰ ὁμορφιά καίτουσαν πάρα πέ-

νικὰ καὶ φαρμακεμένα κ' οἱ κάρτες οἱ γελοιογραφικές. Μιὰ ἀπὸ αὐτέας παρίστανε τὸ δὸν Κιχῶτη καὶ δάλα σὲ κοκκαλιάρικη ἄλογη, νὰ χυμᾷ μ' ἕνα χουτρότατο κοντάρι σὲ κάποιους ἀνεμόμυλους πού φαντάζκανε στὰ βάρη τοῦ ἔριζοντα, εἰρηνικὰ κι ἀθῶοι κι ἀνυποψίαστοι.

Μιὰ ἄλλη παρίστανε τὸν Ἰκάρο πού ἀνάερα, μετὰ τὸ κεφάλι μὲσα στὰ πόδια του, κουδριαστὰ γκρεμιζότανε ἀπάνω στὸ πέλαγο καὶ τὰ φτερά του χίλικ κομμάτια εἴσανε κι ἀλαρροπετούσανε στὸν ἄνεμο, σὰν πούπουλα.

"Ἔτσι, τὴς πρώτες μέρες, μόνο γράμματα κοροῖδευτικά τοῦ στέλνανε.

"Ἦστερα, σιγά-σιγά—σὰν τὰ στυλιὰ πού ἐν δὲν τὰ φοβερίσει χυμῶν ἀπάνω σου—παίρνανε θάρρος, τὸν σιμῶνανε, τὸν περικυκλῶνανε, τὸν παίρνανε ζοπίσω καὶ γαυγίζανε. Δὲν μπορούσε πιά νὰ μπεῖ σὲ κερνετο δπου συχναζανε συμπατριώτες του. Εὐτός ὄς ἐμπαινε, ἕνα σούσουρο σιγοξέσπουσε κ' ἕνα χάχανο ἀπὸ συκρατημένα γέλοια.

— Κύριε Ἀττεριάδη, ὄριστε! ὄριστε!
Κι αὐτὸς προχώσε νὰ πάει νὰ τοὺς βρεῖ—κ' ἕνας πάντα ἀστὴς βρισκότανε τότε, σηκωνότανε, ἀπλῶνε μεγαλόπρεπα τὸ χέρι του καὶ φώναζε,

κάνοντας τὴ φωνὴ τοῦ Ὁρέστη:
— Ὁρκίζεστε;
Τὰ γέλοια ἀκράτητα πιά, τρανταχά, ξεσπούσανε. Ὁλο τὸ κερνετο πετιότανε στὸ πόδι νὰ δεῖ τί τρέχει. Καὶ τὰ γκαρσόνια γελούσανε κι αὐτὰ χωρὶς νὰ ζέρουνε γιὰτί, κ' ἢ πετρώνα στὸ ταμεῖο μετὰ κόπο μπόρειε καὶ κροτοῦσε τὴ σοβαροῦνη της.
— Λόγο! Λόγο! Λόγο!
ἀρχίζανε ἔλοι καὶ γαυγίζανε—κ' ἔσκυρτε κ' ἐβάζε μὲσα στοὺς ὤμους του τὸ κεφάλι ὁ Ὁρέστης κ' ἐφευγε κατακόκκινος ἀπὸ τὴ ντροπὴ κι ἀπὸ τὴν ἀγανάχτηση καὶ πῆγαινε σπῖτι του, σύντοιχα-σύντοιχα, κρατώντας τὴν καρδιά του, πού ἤθελε νὰ σπάσει.
Τίνος νὰ πεῖ τὸν πόνο του; Τίνος νὰ πεῖ τὸν πόνο του;
Ἡ Χρυσούλα εἶτανε σπῖτι καὶ τότε περίμενε πάντα, μὰ δὲ μιλοῦσε, ἔσκυρτε μόνο κ' ἔλειωνε. Κάποτε σήκωνε ἀπότομα τὸ κεφάλι καὶ τὸν κύταζε, σὰ νὰχε πάρει πιά τὴν ἀπόφραση νὰ τοῦ μιλήσει κοκκίνιζε, ἔπιανε τὰ γόνάτα της νὰ μὴν πολυτρέμουνε, μεσάνοιγε τὰ χεῖλια της καὶ σῶπαινε. Ἔσκυρτε τότε πῶς πολὺ στὸ κέντημά της καὶ πλῆγωνε τὰ δάχτυλά της μετὰ τὴ βελόνα πού ἔτρεμε.

Τίνος νὰ πεῖ τὸν πόνο του; Τίνος νὰ πεῖ τὸν πόνο του; Ἐπλωνόντανε ἀπάνω στὸ κρεβάτι του καὶ προσπαθοῦσε νὰ θυμηθεῖ, νὰ συγκεντρώσει τὸ νοῦ του, νὰ ταχτοποιήσει τὴς ὁμέρες του κ' ἐσφιγγε μετὰ τὴς ἀπαλάμες τῶν χειρῶν του τὰ μηλιγγία του γιὰτὶ χτυποῦσαν δυνατὰ—σὰ φτερά κοράκου πού περνᾷ ἀπὸ μπροστὰ μας—καὶ δὲν τὸν ἀφήναν ἢ-συχο.

— Θέ μου! Θέ μου! Κ' ἐγὼ πού νόμιζα πὼς θάσπερνα φουρτούνες στὴν ψυχὴ τους καὶ θάναφτα πυρκαγιὰ τὸ αἷμα μέτα στὰ μπράτσα τους καὶ θάρχόντανε ὄλοι μαζί νὰ θέσομε τὰ θεμέλια μιᾶς νέας ζωῆς πρὸ ὁμορφης καὶ πρὸ εὐγενικιάς! Καὶ τώρα; Κανένας ἀπὸ τοὺς τόσους νέους δὲ βρέθηκε, κανένας δὲν ὑψώθηκε ἀπὸ τὸ σκλαβόφυγο πλῆθος καὶ νὰ πεῖ:—Ἐρχομαι ἐγὼ μαζί σου! ἔλω νὰ ζήσω ὄξω ἀπὸ τὰ κοπάδια κ' ἐγὼ! Θέλω νὰ πηλήσω, θέλω ν' ἀτσαλοδάψω τὰ νεῦρα μου, νὰ τεντωθῶ, νὰ ὑψωθῶ καὶ ν' ἀδράξω ἀπὸ τὰ μαλλιά τὴ Νίκη καὶ νὰ τὴ φιλήσω ἀπάνω στὸ στόμα! Καὶ νὰ τῆς πῶ:—Ὁ ἄντρας σου εἶμαι Ἐγὼ! Ἔθς δὲ θεί, θὰ σπαρταρήσεις καὶ θὰ μοῦ δοθεῖς ἀπάνω στὰ χλωματῖνα κρεβάτια τῆς ζωῆς!

Κανένας! Ὅλοι ὑψώθηκαν κίτρινοι καὶ φιδό-

ρα. Καθώς προβαίναμε έσμιξαν τὰ βουνά και χάρθηκε η θάλασσα.

Υστερα ξανάδραμε τὸ ἐρημικὸ μονοπάτι και γυρίσαμε τὸ βουνὸ και εἶδαμε τὸ φωτεινὸ τ' ἀκρογιάλι, τὸ δυτικὸ, με τ' ἀνάρια χωριάτικα σπίτια μέσα στὰ δέντρα· περάσαμε ἀπὸ τὸ Κουρμπέτι με τὰ ἀναθροστικά νερά και τοὺς μύλους και τὶς ἐλιές και τὶς πυκνοφραγμένες ποτιστικὲς βραγιές και τὰ καλυδόσπιτα. Καὶ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τοὺς φράχτες και τὰ κλαρικὰ ἐφεγγε ξανά και φάνταξε ἡ ζωντανὴ ἡ θάλασσα. Ἔτσι πηγαινόντας φτάσαμε τὸ δειλὸ στὸ Λάκωμα, ὄλο περιβόλι ἄγριο κ' ἐξοχὴ ἐλιές γεμάτη.

(ἀκολουθεῖ)

ΙΔΑΣ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ RENÉ ARCOS

Τὴν Τετάρτη τῆς βδομάδας πού πέρασε, στὸ γραφεῖο τὸ ἄλλο, τὸ ὑπηρεσιακὸ. Δειλινὸ. Τὸ δωμάτιο κκοφώτιστο. Θάμπᾶ τὰ πρόσωπα και δυσκολογνώριστ' ἀπὸ τὰ μάτια μου. Κάτι θαμπὸ και μέσα μου και δυσκολογνώριστο. Σκοτούρα, πλήξη, βιάσιμο. Ὁ εὐγενικὸς μου φίλος, ὁ ποιητὴς Baudry, φτάνει συντροφειμένος ἀπὸ ἕνα ξένο κύριος, λιγνοκάμωτο νέο με φροντισμένον ἐξωτερικὸ και με πρόσωπο ἐκφραστικὸ πὸ ἔμπνοσος τῆ συμπάθειᾶ. Γίνεται τὸ παρουσίασμα : — Ὁ κύριος René Arcos. — Ὡ! χαίρομαι πολὺ, εὐτυχησένος εἶμαι γιὰ τὴ γνωριμιὰ σας.

Εἶχα μπροστὰ μου ἕνα γάλλο ποιητὴ ἀπὸ τοὺς πιδ νέους. Συχνὰ σταμάτησ' ἀπάνω στὸνομά του, ξεφυλλίζοντας κάποια γαλλικὰ περιοδικὰ, κ' εἶδῶ κ' ἐκεῖ ἀπὸ κάποια κομμάτια πὸ διάβασα τοῦ ἐργου του—γιατὶ δὲν ἔτυχε νὰ πέση στὰ χέρια μου τὸ βιβλίο του, «La tragédie des espaces», καθὼς τὸ λέει, πὸ συγκεντρώνεται: χαρακτηριστικὰ τὸ ἔργο τοῦτο,—μὴ ἰδέα πῆρα, κάπως ἀρκετὴ γιὰ νὰ τὸν κοιτάξω ξεχωριστὰ τὸν ποιητὴ τοῦτο ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους ὁμοτέχνους του.

Μὰ λυπάμαι πὸ δὲ βρέθηκα σὲ ὅρα βολικὴ γιὰ νὰ μιλήσω μαζί του καθὼς θὰ ἤθελα. Ἔνα δελιασμ' ἀπὸ τὰ μικρὰ μου χρόνια φυλιασμένο μέσα μου γιὰ νὰ με ταράξῃ κάθε φορὰ πὸ πρωτοδρεθῶ μπροστὰ σὲ ξένους και σὲ πρωτογνώριστους, δελιασμο πὸ τὸ μεγάλωνε ἡ δυσκολία μου ἡ μεγάλη στὸ μίλημα μὲς ξένης γλώσσας, τόσο

ἀπὸ τῆ ζωῆ μου τὴν καθηστική και τὴ μοναχική, πὸ σπάνια πολὺ, πὸ σχεδὸν ποτὲ δὲν πλέκει πυκνὲς γνωριμιές και κανενὸς εἶδους συντροφίης με ἀνθρώπους ἄλλους και πιδ πολὺ με ἀλλόγλωσσους, ὅσο κ: ἀπὸ τῆ δυσκολία, γενικώτατα, πὸ δένει τῆ γλώσσα μου, ὥστε νὰ μὴν τὰ καταφέρνω νὰ μιλῶ μῆτε και τὰ ρωμαίικα, μὰ και με κείνα νὰ σκοπτάδω, σὰ νὰ μοῦ εἶτανε γραφτὸ νὰ στοχάζωμαι και νὰ κουνιέμαι μόνο τὴν ὅρα πὸ σέρνω τὸ κοντόλι στὸ χαρτὶ ἀπάνου,—βάλτε και τοῦ μέρους ἐκείνου τὸ ἀκατάλληλο, κ' ἕνα κουδούν: πὸ σημαίνοντας ἔκοψε τῆ βίβλιτα καλώντας με σὲ βιαστική δουλειά,—κι αὐτὰ και κείνα θελήσαν ὥστε νὰ μὴ φερθῶ, χρόνων ἐγὼ τραγουδιστής, και τίποτε ἄλλο στὸν κόσμο τοῦτο σπουδαιότερο μὴν ἔχοντας ἀπὸ τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν Ποίηση και πρὸς κάθε τι πὸ ἐμπνέει τὸ τραγούδι, και τίποτε ἄλλο ἐπιθυμητότερο μὴ ξέροντας ἀπὸ τῆ γνωριμιὰ ἐνὸς νέου ποιητῆ πὸ γράφει σὲ μιὰ γλώσσα παγκόσμια και πὸ σῆμερα ὁ στίχος του μπορεί νὰ ψιθυρίζεται περήφανα μονάχ' ἀπὸ τὸ στόμα του, μὰ πὸ αἰριο μπορεί νὰ τότε σαλπίσῃ τὸ στόμα τῆς Φήμης, νὰ τοῦ φερθῶ, ὄχι καθὼς θὰ περιμενε ἀπὸ μένα, και μ' ὄλη τὴν καλοπροαιρέτη παρουσία τοῦ φίλου Baudry. Τοῦ τραύλισα μόνο κάποια κομπλιμέντα γιὰ τὴν τέχνη του τὴν ἀριστοκρατικὴ και τὴ σοφὴ με τὸν καθολικὸ τῆς χαρακτήρα και τοὺς πλατιοὺς ὀρίζοντας πὸ θέλει νὰ νοήξῃ, και τοῦ εἶπα πὸς ἴσα ἴσα τὴν περασμένη μέρα ἔβλεπα προσεχτικὰ νὰ τὸν ἀναφέρῃ, σὰν ἕνα ἀπὸ τοὺς ἀντιπρόσωπους τῆς σαφὰ ὀργανωμένης ποιητικῆς, μέσα στὸ βιβλίο του γιὰ τὴν «Ἐπιστημονικὴ Ποίηση», πὸ εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μοῦ στείλῃ ὁ René Ghil, ὁ πολὺ δυσκολονόητος, μὰ τρανοσυνείδητος και ἀξιοθάμαστος ποιητῆς. Τοῦ πρόσφερα τὸνομα τοῦ Verhaeren, και μεῦ ἀποκρίθηκε σὰν ἕνας πὸ ἔχει καθαρὴ τὴ συνείδηση τῆς μεγαλονόητης τέχνης τοῦ ποιητῆ τῆς «Πολυπλῆς Λαμπράδας», πρῶτου μέσα στοὺς πρῶτους. Ἀπὸ τοὺς νέους δὲν εἶχα πρὸχειρο νὰ τοῦ ρίξω ἄλλο παρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Jules Romain, τοῦ χτυπητοῦ με τοὺς λεύτερους και χωρὶς ρίμα ρυθμοὺς τοῦ ψάλλῃ τῆς «Σύφυξης ζωῆς», πὸ τὴν ἀρχίζει, γιὰ νὰ τὴν παραστήσῃ, μὲσ' ἀπὸ τὸ κάθε τι τῆς χώρας, ἀπὸ τοὺς δρόμους τῆς κ: ἀπὸ τὰ σπίνια τῆς, ἀπὸ ὄλους τοὺς θόρυβους πὸ φτάνουν ὡς ταυτιά του, ἀπὸ ὄλα τὰ θεάματα πὸ χτυπήσανε τὰ μάτια του. Τόνε ρώτησα και γιὰ τὶς Μοῦσες,

καθὼς λένε τὶς γαλλίδες ρυθμοπλέχτες πὸ δώσανε τὴν γαλλικὴ τὴν ποίηση μιὰ καινούρια ὄρημὴ με τὸ νέο αἷμα πὸ τῆς χύσανε. Τὸνομα τῆς κοντέσας Noailles, τῆς περίφημης ψάλτρας τῆς «Ἀρίφνητης Καρδιάς». Ἐν τᾶκουσε με περισσὴ εὐχαρίστηση και μόνο μὲς παίνεψε τὴν κυρία Delarue-Mardrus. Καθὼς πάλε χωριστὰ μὲς μίλησε γιὰ κάποιον ἄλλο νέο ποιητὴ, πὸ θὰ εἶναι, καθὼς φαίνεται, ἀπὸ τὴν παρέα τους, ἀπὸ τῆ συντροφιά τῶν λογογράφων πὸ γνωρίζονται με τὸνομα «le groupe de l'Abbaye» γιὰ τὸν Théo Varlet. Καὶ θυμήθηκα πὸς διάβασα κάποτε στίχους του σὲ μιὰν Ἀνθολογία «Les bandeaux d'or», καθὼς κ' ἕνα κομμάτι τοῦ René Arcos «Ὁ ἀνθρώπινος παροξυσμὸς». Τὸ ξαναῆδρα τὴν τὸ κομμάτι τοῦτο με στίχους τέτοιους παραστατικούς :

«Μὰ κάτι μέσα μου σαλεύει γιὰ ἕνα πέταμα, ἄ! κάτι τι ἀκατανίκητος πὸ τεντώνεται και με κάνει νὰ τινάζωμαι και νὰ σταίνωμαι ὀρθὸς με ὑψωμένα τὰ χέρια, σφιχτοδεμένος, ὅσο πὸ νὰ ξεσπάσω, μέσα στῆ σάρκα μου. Στέκομαι στὸ μῶλο, βλέπω νὰ ξεπροβάλλῃ ἕνα καρδι, κ' ἔχω τόση ψυχὴ μέσα στὸ κορμὶ μου πὸ δὲν ἔχω πιά κορμὶ. Βλέπω νὰ τρανεύῃ ἕνα καρδι στολισμένο με φλάμπουρα, ζωντανότερα κ: ἀπὸ μιὰ φωτιά. Εἶναι μεγάλο, πολὺ μεγάλο, πὸ θὰ μπορούσε, ἂν τὸ θέλανε, νὰ πάρῃ ἀπάνου του ὄλους τοὺς ἀνθρώπους σ' ἕνα ὄνειρο τεράστιο, κ' ἔπειτα ἔτσι νὰ τραβήξῃ, λαχταρώντας ἀπὸ χαρὲς, με τὸ φέρτωμά του, φέρτωμα ἡρώτισμὸ και ἀγάπης και με τὴν πιδ τρελλὴ τὸλμη, πάντα μπρὸς, πρὸς κάποια τρομαχτικὴ και μορετὴ νίκη.»

Μέσα στὴν τέχνη του, με τὰ παγκόσμια κομμάτια, ὁ νέος μας ποιητῆς σὰ μέσα στὸ καρδι πὸ ἀγναντεύει, φιλοδοξεῖ νὰ περιλάβῃ ὄλες τὶς ψυχὲς με ὄλες τὶς ἰδέες και με ὄλα τὰ ὄνειρα. Κακομεταφράζω στίχους του κ: ἀπὸ ἄλλο κομμάτι τοῦ «Ἀνθρώπινου παροξυσμοῦ», βγαλμένο μὲσ' ἀπὸ τὴν «Poesia» τοῦ φίλου μας Μαρινέττη, τοῦ ἄλλου πάλε, με τῆ ραβδαλικὴ φαντασία και τὴν ἀκράτητη στιχοχουσία, διαλαλητὴ τοῦ μελλοντισμοῦ : «Μὰ ἡ ζωὴ δὲ θέλει νὰ κοιμῶνται οἱ δύνამες τῆς. Τὸ ὑφαίνει τὸ παννὶ τῆς με σκίματ' ἀναρίθμητα, πὸ εἶναι τὰ στημόνια και τὰ ὑφάδια τῆς. Ἀνάπαψη δὲ δίνει μῆτε στοὺς νεκροὺς... Μὰ τὸ μεγάλο κρᾶξιμο τῆς λυρικῆς μανίας τὰ πέρασε τὰ κορμιά μας σὰν ἕνα κῶμα ἡλεκτρικὸ, κ' ἔξαφνα, χυμένο, ἔλθρησι στὶς σκάλες τῶν ἀλόγων μας, παίζοντας ἐν'

γλωσσάτοι και μοῦ τοιρήσανε τὸ φερμάκι τοῦ φτόνου και τῆς εἰρωνείας και τοῦ περιπαίγιμοῦ! Ὅλοι ὑψωθῆσανε σὲ ἀρμονικὸτάχο σύμπλεγμα και με τὰ χέρια, με τὰ στοματὰ, με τὰ μάτια γεμάτα βριστιές και πέτρες χυμῆσανε ἀπάνω μου. Οἱ πρόστυχοι!

Πεταχτήκη ἀπὸ τὸ κρεδᾶτι με ὀγανάχτηση. Σταύρωσε τὰ χέρια του. Ἐλεγε—θὰ νικήσω τὴ λύπη μου και τὴν ἀπογοήτεψη και θὰ προχωρήσω, ἄς εἶμαι και μόνος! Καλλήτερος μόνος! Ἄς φωνάζουν οἱ ἄλλοι κ: ἄς οὐρλιάζουν γύρω μου. Ἐγὼ θὰ προχωρήσω!

Και ρηχόντανε με τὴν ὀρημὴ τοῦ ἀγιάτρευτου και τὸ ἀπελπισμένου στῆ μελέτη.

Σωρὸς μπροστὰ του τὰ βιβλία, ὄπου ὄλοι οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου τὴν και χιλιάδες χρόνια δίνουν μιὰ δικιὰ τους ἀπάντηση στὸ αἰνοίγημα τῆς ζωῆς. Στὸ αἰνίγημα, πὸ ἴσως και νὰ μὴν ὑπάρχει καθόλου. Τί σημαίνει; Τὰ σοφὰ κεφαλάκια ξοδέψανε τὴ γλυκειὰ νιότη ἀλλάκιση, ἀσκητέψανε τὰ ὀμορφότερα χρόνια τῆς ζωῆς, και σκύφτανε και σκύφτανε, κατὰμαυρα στὴν ἀρχή, κ' ὕστερα κατὰσπρα, σκύφτανε τὰ σοφὰ κεφαλάκια κ' ἐπιτέλους βρήκανε πὸς δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ βροῦνε τίποτα.

Γέροι πιά, χλωμεὶ κ: ἀνήμποροι, κατορθῶσανε νὰ νοιώσουν ὅ,τι ὄχλος νοιώθει εὐτὺς ἀπαρχῆς, με τὸ ἐνοστικὸ του, τὸ ἀλάθευτο :

«Ἀδ γεννηθήκαμε γιὰ νὰ νοιώσομε τὴ ζωὴ, μὰ γιὰ νὰ τῆμε χαροῦμε».

Και σωριαίζονται ἀπρομαλληδες ἀπάνω στὰ ὀγκῶδη τους βιβλία και κλαίνε ἀπρηγόρητοι τὴ ζωὴ πὸ χάσανε, κλαίνε τὸν ἥλιο και τὰ τραγούδια, τὴ γυνίκα και τὴ θάλασσα, κλαίνε τὸν ἀποσπερίτη πὸ δὲν τότε βλέπανε κάθε βράδι νὰ κτρακυλὰ νὰ στάζει μὲσῃ στὸ γιᾶλο, και τὶς παπαρούνες κλαίνε και τὶς κυκλαμιές, πὸ δὲ μαζέψανε ποτὲ τους, περπατώντας στὰ χωράφια.

Κ' ἔρχεται ὕστερα παντατικὸς ὁ θάνατος και τοὺς σκοτώνει. Κι ἀπὸ τὴν ἀκρη τοῦ δρόμου, προβαίνουν ἄλλοι σοφοὶ κ: ἀκολουθοῦν τὴν ἴδια στράτα και τὸν ἴδιο χαμό και σκοτώνονται κ: αὐτοὶ, κ' ὕστερα ἔρχονται ἄλλοι και ἄλλοι και δὲν ἔχουν τελειωμὸ.

Ἔσκυψε ἀπάνω στὰ βιβλία κ: ὁ Ὀρέστης μὲς, και προσπαθοῦσε νὰ πᾶξει και νὰ μὴν ἀκούει τὸ βαθὺ παράπονο και κλάμα πὸ σιγοκλαίνε οἱ σοφοὶ πίσω ἀπὸ τὰ μεγάλα και τρανὰ τους λόγια. Ἔβστατικὸς ξεφύλλιζε τὸ χερσόγραφο τῆς «Καινῆς Διαθήκης» του και παραφερότανε κ: ὁ ἴδιος ἀπὸ τὴν

ἀπάντηση πὸ ἔδινε στὸ Αἰνίγημα τῆς ζωῆς. Ὅλα με τῆ θεωρία του ἐξηγοῦνται, δικαιολογοῦνται, μπαίνουν στῆ θέση τους, ἀρχιτεχνοικά κ: ὄματα. Ἡ Ἀγάπη, ἡ σοφὴ και πούζερη, ἡ ἐπιστημονικὴ Ἀγάπη, γίνηκε ὁ ὕπεροχος Ἄτλαντας, πὸ βαστάζει ἀπάνω στοὺς ὄμους του ὄλον τὸν καινούργιο Κόσμο : και τὴν καινούργια Θεοσκεία και τὴν Ἡθική και τὴν Καινὸνική και τὴν Τέχνη.

Ὅς μου! Τί ὄρατο, τί ρυθμικὸ, τί λογικώτατο τὸ εἰκοδόμημα τῆς θεωρίας του! Ὅλη του τὴ νιότη, ἀλήθεια, ἐκεῖ τὴν ξοδέψῃ. Τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς ἔβγαλέ τῆς ἀπὸ τὰ στήθη του και τὴν ἔβαλε θεμέλιο στὸ εἰκοδόμημά του αὐτὸ. Μὰ τὴν χρίζεται τοὺς καρποὺς τῆς νίκης του. Μὴ περφητικὸ φαντώνει κ: ἀπλώνει μέσα στὸ νῶ του τὰ κλαδιά τῆς, τὰ καρπᾶ, τὰ γερὰ, τὰ ὀρθωμένα, σὰ μπράτσα ἡρώων.

Πόσο ὑπέροχος ὁ Ὀρέστης προσπαθώντας νὰ ξεριζώσει τὴν και τὴν ἀπὸ τὰ σωθικά του μέσα τὶς ὀρμές τῆς νιότης! Ἀπελπισμένος ἔρηνε τοὺς φίλους του νὰ κάνουνε κεντὰδ κὰτω ἀπὸ τὸ ὄρατο φεγγάρι και στρίγγμωνε αὐτὸς στὴν κάμερά του μέσα τὰ νεκρικὰ του τὰ χρόνια και γλώμιαζε διαβάζοντας, κ' ἔβλεπε τὴ νύχτα νὰ περᾶ και τὸ φεγγάρι νὰ χάνεται και νᾶρχεται ἡ μέρα κατὰκῶκ-

ἀστραφτερό σπαθί, μπροστά, πρὸς τὰ μελλόμενα, μ' ἓνα καρδιόχτυπο, τὰ μαλλιά ἀνεμίζοντας, σὰ φτερὰ πού φεύγουν, τρεμούλιαστοί ἀπὸ μιὰ συγκίνηση κατὰβάθη, πλημμυρισμένοι ἀπὸ δάκρυα φρενητικά, τρανέφαμε μὲ μιὰ κραυγὴ μεγάλη τὸ ἠρωϊκὸν τὸ ἀλλάλασμα.»

Κάθε φορὰ βλέπω νὰ περνᾶν ἀπὸ μπροστά μου στὰ γαλλικὰ τὰ φύλλα στίχοι λογῆς λογῆς, κάθε τρόπου, κάθε ιδέας, κάθε μορφῆς, καὶ στὴν ἔκφραση καὶ στὴν προσομιλία. Δὲν προσέχω πιά καὶ δὲν μπορῶ νὰ κρατήσω στὸ νοῦ μου ὀνόματα ποιητῶν. Χαίρομαι μόνο στίχους ἁμορφους, σταματῶ γιὰ μιὰ στιγμή ἀπάνω τους, καὶ ξανατραβῶ στὰ δικά μου. Τὴν ὥρα τούτη στὴ Γαλλία κάθε λογῆς ποιητικὰ ἀργαστήρια δουλεύουν ἀνοιχτά. Τεχνίτες ἀπὸ κάθε μεριά συναπαντιοῦνται, καὶ μαστῆροι καὶ μαθητάδες, καὶ προκομμένοι καὶ παρακεντιέδες, σταματοῦνε, χαιρετιοῦνται, τὰ σιγολένε ἢ τὰ χοντροκοπανᾶν ἓ ἓνας τοῦ ἄλλου, καὶ τραβᾶνε τὸ δρόμο τους. Εἶπανε πὼς πέθανε ὁ συμβολισμός. Ψέμματα. Ξετυλίγεται μόνο καὶ μεταμορφώνεται. Ἐκεῖνο πού ἀληθεύει στὴν Ἐπιστήμη, μποροῦμε νὰ τὸ ἴδουμε καὶ στὴν Τέχνη. Κάθε ιδέα πού ρίξη τὸ σπέρο της, πού κλείσει τὸν κύκλο της, τραδιέται πίσω, παραμερίζεται, ζαρώνει, δίνει τὴ θέση της σὲ ἄλλες νεότερες ἀνθισμένες ιδέες, εἶναι σὰ νὰ πεθαίνει. Καὶ ὅμως δὲ χάνεται. Τὰ σημάδια της ἀπομένουν. Μὲ κείνα ξαναπλάθονται καινούρια, καὶ καμιά φορὰ καὶ ἡ ιδέα ἢ ἡ ἴδια ξαναμυρτίζει καὶ ξαναδουλεύεται κάτου ἀπὸ ἄλλο ὄνομα, γιὰ νὰ μὴ φανῆ τὸ βρουκολάκιασμα τῆς, καὶ τρομάξῃ ὁ κόσμος. Ἔτσι τώρα σφυροκοπᾶνε σὲ σωρούς τοὺς στίχους Κόκλιωτες καὶ γύφτοι καὶ παίζουνε λογῆς ἤχρους ἀπάνω στὴ φλογέρα τους γαλατικοὶ Πᾶνες καὶ Μαρσῦες, τούτοι νεοκλασικοὶ, ἐκεῖνοι νεορομαντικοὶ, εἰ ἄλλοι νεο-παρνασσικοὶ, καὶ οἱ νεοφυσιολάτρεις, καὶ οἱ νεοσυμβολιστές, καὶ οἱ ἀνθρωπιστές, καὶ οἱ μελλοντιστές, καὶ οἱ μεταφυσικοὶ, καὶ οἱ θετικιστές, καὶ οἱ νουσιακοὶ καὶ οἱ Χεκκελικοὶ καὶ οἱ Μαρξιστές καὶ οἱ Οὐγκολάτρεις καὶ οἱ φανατικοὶ τοῦ Βερλαίν. Ὁ René ARCOS στέκεται, μὲ τὴ δική του πάντα προσωπικότητα, μέσα στὸ χορὸ τῶ λεγόμενων scientistes. Θαυμαστής τοῦ Μαλλαρμέ, τότε βρίζει ἀμίμητο, ὅμως ἐλεύθερα τὴ μεταχειρίζεται τὴ ρίμα καὶ τὰ μέτρα του τρέχουνε σὲ κοίτη πῶς πλατεία. Σὲ μιὰ τρικυμισμένη γλώσσα, παραφορτωμένη ἀπὸ νεολογισμούς, δανεισμένους πῶς πολλὸ ἀπὸ τοὺς ἔσους τῶν

ἐπιστημῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας, θιασώτης τοῦ ζετουλιχτικοῦ μονισμού, μεθ' ἐμὲ θνεῖρα δαρβινικῶν κοσμογονιῶν, καὶ γιωματός εἶναι ἀπὸ ἰδεολογία ἐπιστημονική. «Βάλτε καρδιὰ στὸ κεφάλι σας», φωνάζουνε στοὺς νεοδαρβινικούς τούτους κάποιιοι συντηρητικοὶ κριτικοί.—Ἐῖμαιστε μεταφυσικοὶ—ἀποκρίνοντ' ἐκεῖνοι, μὴ κρύβοντας κάποια καταφρόνηση πρὸς τοὺς ἐλεγειακούς ἐγοτίστες, καθὼς τοὺς λένε (τὸ γνώρισμα τῶν νέων: φανατικοὶ καὶ ἀποκλειστικοί), μὰ ἡ μεταφυσικὴ μας εἶναι ζεσταμένη ἀπὸ τὴν ποιητικὴ συγκίνηση. Ἡ καρδιὰ μας εἶναι: στὴ σκέψη μας.

Ἐγὼ πού θέλω τὸν ποιητὴ νὰ τραγουδᾷ, μαζί, δὺς μάτια σὰν ὀλόκληρο κόσμος, καὶ τὰ Σύμπαντα σὰν τὴν ἀγαπημένην του πού ξέρω πὼς ἡ ἐπιστημονικὴ Ποίηση, πρὶν ξεπεταχτῆ γερὰ μὲ τὸ Λουκρήτιο, πρωτοφύτρωσε στὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων ποιητοφίλοσόνων φωτισμένα ἀπὸ τὸν ἥλιο μας: ἐγὼ πού κήρυξα τὰ ἰδανικά καὶ τὰ δικαιώματα τῶν, καθὼς τὰ εἶπα, *μεγάλων ποιημάτων*, τῶν χτισμένων σὰ μὲ σχέδιο ἀρχιτεκτονικὸ καὶ ἐχί, μονάχα, σκόρπια ριμμένον, πού τὰ κήρυξα, ἐχί γιατί δὲ νοιώθω τὴν ἁμορφιὰ κάθε ποιήσεως καὶ σὲ ἔλους τοὺς τρόπους, μὰ γιατί νοιώθω πόσο κ' ἐδῶ πέρα παρακταποῦνται ἀπὸ ἀμάθεια ἢ κακογνωρίζονται ἀπὸ στενοκεφαλιά ιδέες καρπερές, ἀρχόντιστες, πού πρέπει νὰ ξεμοναχιάζονται, νὰ καλοξετάζονται, νὰ δυναμώνονται, ἐγὼ ἔχω λόγο τώρα νὰ σταθῶ μὲ κάποια ξεχωριστὴ προσοχὴ καὶ συγκίνηση μπροστὰ σὲ στίχους καὶ σὲ γνώμες σὰν αὐτὲς τοῦ νέου ποιητῆ René ARCOS: μολοντί δὲν μπορῶ νὰ κρίνω ἂ θὰ τραθήξῃ μπρὸς μὲ τὴν ποίησίν του, ἢ ἂν αὐτὴ εἶναι σταθμός, γιὰ νὰ βρεθῆ κάποι ἄλλος.

Στὸ παλάτι πού ἀγωνίζονται: νὰ χτίσουν οἱ τεχνίτες τῆς σοφῆς ὀργανωμένης ἐπιστημονικῆς Ποιητικῆς, ἀπάνω σὲ κάποιο του τοίχο, δὲ θὰ εἴταν ἀταίριαστο νὰ χαραχτοῦνε οἱ στίχοι μου τούτοι ἀπὸ τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου», γραμμένοι πολὺ πρὶν προσέξω στοὺς πόθους τους καὶ στοὺς στίχους τους. Θαρρῶ πὼς ἀγκαλιάζουσι ὅλη τὴν ιδέα τους:

Ποῦ εἶν' ἡ ἀλήθεια; μὴ πλανᾶν Ἐσὲ
βαθιονόητα λόγια τάχα
τὴν ἀγγὴ της δὲν τὴ βροῖσκες
μέσα σου, Ἄνθρωπε, μονάχα.
Θὴ τὴ βροῖ: παντοῦ στὸ ταίριασμα
— ὦ ἀεραβώνας λυτρωτῆς! —
τῆς καρδιᾶς σου καὶ τοῦ νοῦ σου

κινη ν' ἀνάψῃ τὰ τζάμια του καὶ νὰ τοῦ σβήσει τὴ λάμπα.
Πόσο πάλεψε τότε! πόσο πάλεψε τότε!
Τὸ δέντρο τῆς ζωῆς εἴτανε ὀλοπράτινο μέσθ στὰ σωθικά του καὶ κάποια πουλιά ἀπὲν του κολλημένα στὰ ἔξοδεργὰ τῆς ζωῆς, πού κ' ἠλαδούσανε. Κάποια πουλιά τοῦ κ' ἠλαδούσανε καὶ τοῦ λεγανε:
— «Ἄνοιξε τὰ τζάμια! Ἄνοιξε τὰ τζάμια! Κύταξε τὸ φεγγάρι καὶ τὰ δέντρα, κύταξε καὶ τὸ παραθύρο τὸ ἀντικρυνό, ὅπου ἀκουμπισμένη συλλογᾶται μὲ τὴν ἀσπρὴ νυχτικιά της μιὰ ἁμορφη κοπέλα. Ἄνοιξε καὶ τὴν πόρτα, κατέβα καὶ στὸ δρόμο — κανένας δὲ σὲ βλέπει! Κανένας δὲ σὲ βλέπει! — καὶ τρέξε κάτω ἀπὸ τὸ παραθύρο καὶ πῆς της: — Σ' ἀγαπῶ! Σ' ἀγαπῶ! Μπορεῖ καὶ νὰ μὴν τὴν ἀγαπᾶς, μπορεῖ καὶ νὰ μὴν τὴν γνωρίζεις, τί σημαίνει; Θ' ἀνατριχιάσει ἐκεῖνη, πολὺ βαθιά, τὸ στήθια της θ' ἀναπεταρίσει ἀπὸ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς καὶ θὰ σοῦ πεῖ:
— Ἀγάπη μου! Ἀγάπη μου! Εἶνα δληνύχτα κάτω ἀπὸ τὸ φεγγάρι συλλογοῦμαι!..
Ἄς εἶναι καὶ ψέματα: τί σημαίνει; Τί τὴν νοιάζει τὴ Ζωὴ ἢ ἀλήθεια κ' ἡ ψευτικὴ; Ὅλα ὄργανα καὶ σκλάβια της.

— Μὴ μὲ πεθαίνει! θὰ τῆς πῆς ὕστερα. Δώσε μου τὰ χεῖλιά σου. Ἐγὼ γιὰ σένα ὀληνύχτα, γιὰ σένα ξαγρυνῶ.
Εἶναι ψέματα. Ἐσὺ ἀπάνω στὸ βιβλίον στὴ μελέτη ξαγρυνῶς. Τὸ ξέρει κ' Ἐκεῖνη καὶ ὅμως σὲ πιστεύει. (Εἶναι τόσο γλυκὸ τὸ φεγγάρι!) Καὶ κατεβαίνει κάτω καὶ ἀνοίγει σου τὴν πόρτα καὶ σκύφεις καὶ ἀρπαζεις μὲ τὰ δυὸ σου τὰ χεῖρια τὸ ξυθὸ κεφάλι της καὶ μέτθ στὴ σκοτεινιά ἀγριαγυρεύεις τὸ στόμα της.
Λαχανιασμένα, ξαγριωμένα, μουγγὰ κυνηγοῦνται τὰ χεῖλιά σου στὸ σκοτάδι — σὰ δυὸ ἔχτροι.
Καὶ αἰγίγουνε ἔξερνυ κ' αἰμακτῶνουνται καὶ χωρίζονται καὶ ξανασμίγουν πάλι. Ὅρεστη! Ὅρεστη! Ὅρες οἱ σκορφες τῶν σοφῶν δὲν ἀξίζουσι ἓνα φιλι ἀπάνω στὸ στόμα! Ὅρεστη! Ὅρεστη! Παραίτησε τὸ βιβλίον, παραίτησε τὸ βιβλίον καὶ ἔκουσε τί σοῦ λένε: Ὅρες οἱ σκέρφες τῶν σοφῶν δὲν ἀξίζουσι ἓνα φιλι ἀπάνω στὸ στόμα!
Ἔτσι τραγουδούσανε στὴν ἀρχὴ τὰ πουλιά ἀπάνω στὸ δέντρο τῆς Ζωῆς πού φούντωνε καὶ ἀνθούσε στὰ σπλάγχνα τοῦ Ὅρεστη.
Κ' ὕστερθ (Ἦ! τὸ φριχτό, τὸ αἰώνιο, τὸ ἀνήλεο παραμῦθι!) ἓνα σκουλήκι ἤρθε — τόσο μεγάλο

μὲ τὰ πάντα τῆς ζωῆς.
Ἔφωσε, τὸν τρίτο ἐσὺ Ὀλυμπο,
βάλε ἐκεῖ τὴν Ἐπιστήμη,
μόνη ἵπάρχει, ἀγέλαστη εἶναι!
Ποῖο χαμόγελο, ποῖο ἀσῆμα,
ποῖο χρυσάφι σὰν τὴν ὄρη της;
Γιούχα, Ὀλυμποι ἀπ' ἀγρούς!
Ἡ καρδιὰ τὸ θάμα ἴν εἶναι,
τῆς καρδιᾶς τὸ μάτι, ὁ νοῦς!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ

— Ἀνάλαφρο φτερούγιμα διάκαιε ἡ ζωὴ σου —
Τ' εἶναι Χαρὰ, μᾶς ἔμαθε τ' ἀγνὸν κελάδιόμα σου,
Καὶ χάθηκες σὰν τὸ πουλί πέταξε κ' ἡ ψυχὴ σου.
Τ' εἶναι καὶ θλίψη γιὰ ἔμετα στὸ γοργοπέταμά σου.
Σ' ἔντυσαν μὲ τὰ λούσα σου κ' εἶσον στὰ κάτοσπρά σου,
Νταντέλλες, χίλια λούλουδα, στόλιζαν τὴ θανὴ σου,
Μὰ ἔλεπε τὸ καλύτερο μέσ' οἱ ὄριο στόλιόμα σου,
Τὸ γέλιο, τὰ λογάκια σου, ὁ ἤχος τῆς φωνῆς σου.
Ἄγγελε, πού δὲν ἔλειψες στιγμή ἀπὸ κοντὰ μας,
Τὶ δάγρυντο παιτωεινὰ κρατεῖς τὸ λογισμό μας,
Σὺ, πού γιὰ μᾶς εἶσον ψυχὴ, εἶσον θερησκεία,
Βαγγέλιο,
Σὰν ἄδεια νοιώσαμε μὲ μᾶς καὶ κράα τὴν ἀγκαλιὰ μας
Μάθαμε — πῶς δὲ σ' εἶδαμε, χρυσέ μου, ἀνάμυσό μας —
Ποῦ Θάνατος εἶναι Ζωὴ κ' εἶν' ἡ Ζωὴ περγέλιο.

EIPHHH A. ΔENTPIHOY

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΗΝ ΟΞΩΠΟΡΤΑ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Καλλιτεχνικὴ ἔκδοση τοῦ «Σεράπιου» τῆς Ἀλεξάνδρειας, μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέα.
Πουλιέται στὰ γραφεῖα τοῦ «Σεράπιου» (Revue «Serapion». Alexandrie — Egypte)
φρ. 5. Γιὰ τοὺς συνδρομητάδες τοῦ «Σεράπιου» καὶ τοῦ «Νουμά» φρ. 3.

εἴτανε πού ἡ Εὐα, μιὰ φορὰ κ' ἔνκν κειρὸ, τὸ θάρρεψε φίδι — τὸ σκουλήκι τῆς Γνώτης ἤρθε. σφιχτοκουλουριάστηκε στὸν κορμὸ τοῦ δέντρου καὶ σφίριξε στὸν Ὅρεστη: — Μὴν ἀκούς! Μὴν ἀκούς! Γιὰ τοὺς δειλοὺς καὶ σκλάβους τὰ λόγια τῶν πουλιῶν! Παραδώσου σὲ μένα! Ἐγὼ θὰ σὲ κάμω ἴσο μὲ τὸ Θεὸ! Ἐγὼ θὰ σοῦ μᾶθω ὅλα τὰ μυστικά τῆς Γῆς καὶ τ' Οὐρανοῦ. Πῶς μεγάλο καὶ ἀπὸ τὸ Θεὸ θὰ σὲ κάμω! Παραδώτου σὲ μένα! Παραδώσου σὲ μένα! Τὰ πῶς μικρὰ καὶ ἁμορφα πουλάκια φωνάζανε τότε τριμαγμένα, σὰ νὰ τᾶπνιγε κανεῖς κ' ὕστερθ ἀκίνητήσανε καὶ μὲ τὸ κεφαλάκι μπροστὰ καὶ μὲ παραλυμένες τῆς φτερούγες, πέσανε στὸ ἀνοιχτὸ στόμα τοῦ φιδιοῦ καὶ δὲν κελδήσαν πιά.
Ἄλλα, κάποιοι ἄλλα πουλιά, πομείνκανε.
Κι ἀπὸ τότε στὰ στήθια μέσα τοῦ Ὅρεστη, φωνὲς στριγγιῆς πουλιῶν πού πνίγουνται καὶ ἄλλων πού ἀντιστέκονται καὶ φωνάζουσι — καὶ ἀπὸ τότε μέσθ στὴν καρδιὰ του μαραινεται καὶ φυλλορροεῖ ἓνα Δέντρο κ' οἱ καρποί του πέφτουνε ἄγρυροι χᾶμα καὶ ὅμως ἀπαλογοτυποῦνε σὰ σκηπέλινα μῆλα... Ἡ νιότη του, τὸ αἷμα του τὸ ζεστό, τὰ εἰκοσιπέντε του τὰ χρόνια, ἀπελπισμένα μέσα κει παλεύουνε νὰ πνίζουσι τὸ φίδι. Καὶ τὸ φίδι ὄλο καὶ θεριεύει, ὄλο

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την Αθήνα Δρ. 5 — Για τις Έπαρχίες Δρ.

Για το Έξωτερικό Φρ. χρ. 10.

Για τις έπαρχίες δεσμάστε και τριήμερες (2 Δρ. την τριμηνία) συνδρομές.

Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ή δε στέλλει μπροστά τη συνδρομή του.

10 λεπτά το φύλλο λεπτά 10

Τα περασμένα φύλλα του Νουμά πουλιούνται στο γραφείο μας στη διπλή τιμή.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κιάκια (Σύνταγμα, 'Ομόνοια 'Εθν. Τράπεζα 'Υπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχιόδρομου ('Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός ύπόγειου Σιδηρόδρομου 'Ομόνοια), στο κιάκι Γιαννοπούλου (Χαυτεία), στα βιβλιοπωλεία 'Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτιου (άντικρυ στη Βουλή).

Στην Κέρκυρα, Πάτρα και Βόλο, στα Πρακτορεία των 'Εφημερίδων, στον Πύργο στο βιβλιοπωλείο του κ. Κ. Βαρουξή.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Πούς βρίζει και συκοφαντεί—Το μεγάλο μυστικό—'Η τρικλοποδιά—'Η Κυβερνητική πλειονοψηφία—Οι ποσαπαίρηδες.

ΤΟ ΒΙΒΑΙΟ πούβγαλε ο κ. Πάλλης για τον όρθοδοξο κλήρο της Τουρκίας δεν το είδαμε ακόμα. Μπορεί να μ'ας τ'εστειλε και χάθηκε' μπορεί και να μ'ας το στέλλει αργότερα. Είδαμε όμως τις βρισιές «Προδότης, συκοφάντης, άνόητος κτλ.» που γράψανε οι «Καιροί» και η «'Εστία». Τις είδαμε και δεν ξαφνιαστήκαμε καθόλου. Ούτε προδότης, ούτε συκοφάντης, ούτε άνόητος είναι ο κ. Πάλλης. Το έναντίο, είναι πολύ πατριώτης κ' έχει τη μανία να λθει την αλήθεια. Κι αυτά είναι τα δυο μεγαλύτερα ψεγάδια του. Μιλώντας λοιπόν και για τον όρθοδοξο κλήρο της Τουρκίας, θα μιλήσε πατριωτικά κ' ειλικρινά, θάπε τα πράματα με τ'όνομά τους, καθώς το συνειθίζει, και θα ξεσκέπασε το κακό, θαρρώντας πάντα πως έτσι θάρθει κ' η γιατριά.

Οι «Καιροί» μ'ας είπανε τον κ. Πάλλη συκοφάντη, δίχως να μ'ας δώσουνε και περίληψη από το κείμενό του, να δούμε κ' έμεις πως και γιατί

και θεωρείς και του στραγγαλιζεις την ψυχή και το μέτωπο και του τρώεις την καρδιά.

Ός το βράδυ καθόντανε ο 'Ορέστης σκυφτός και διόρθωνε τα τελευταία κεφάλαια της «Καινης Διαθήκης» του. Βουτηγμένος σ' 'δνειρό του, όλα πιά τα είχε αποξεχάσει.

Κ' η Ζωή περνούσε κάτω από τα πικάθρα του με τα γέλοια και με τα κλάματα της, με τις φωνές και τις ξαδιαντροπιές της, με τη βιάση της την ανυπόταχτη να χαρεί, να ξεχυθεί, ν' απλωθεί και να φωντώσει πρί να πεθάνει.

Στεκότανε και δίπλα του η Ζωή, ήρεμη, γλυκειά, συκρατημένη και κλειστή, που περίμενε ένα του λόγο γλυκό ν' ανοίξει τούς κρουνούς δλους της Καλοσύνης για να δροσίσει τα φλογισμένα χείλια του 'Αγαπητικού.

Μά τίποτα από τούς κόσμους αυτούς, τίποτα, δεν έβλεπε ο 'Ορέστης.

Ξάφνου, σήκωσε το κεφάλι του, κουρασμένο από το πολύ το σκύψιμο. Μέσα στο γαλάζιο μεσόφωτο του δειλινού, αδερφωμένα φανήκανε μέσα σε δυο

έδρισε και συκοφάντησε. "Έτσι πού φερθήκανε οι «Καιροί» μ'ας δίνουν κάθε δικαίωμα να πούμε—με το συμπάθειο—πως όχι ο κ. Πάλλης, μα αυτοί και βρίζανε και συκοφάντησαν.

*

ΕΙΝΑΙ όμως κ' ένα άλλο ζήτημα. Κι ο κ. Ζορμπάς σήμερα, και κάθε άλλος επίσταμος, ξεσκεπάζουσε τα λογής χάλια μας, μέσο του ξένου τύπου μάλιστα, και κανείς δεν τούς είπε ύβριστές και συκοφάντες. Μά αν κάνει πως λείπει το χιλιοστό από τα λόγια του ή ο κ. Πάλλης, ή κανένας άλλος από τούς δικούς μας, άμέσως βριστιές πάνω σε βριστιές' ώστε όχι στα πράματα, μα στα πρόσωπα προσέχουσε. Νά, το μεγάλο τους το μυστικό.

*

ΜΙΑ έλληνική τρικλοποδιά πήγε να βάλει η Κυβέρνηση στο «Στρ. Σύνδεσμο», μα ο «Στρ. Σύνδεσμος» την ένωσε και την ξέφυγε. Θέλουμε να πούμε για τούς πέντε καινούριους ύποστρατήγους που θελήσανε να κίνουν.

'Ο κόσμος μόλις το διάβασε στις εφημερίδες χαμογέλασε πονηρά, και την άλλη μέρα που διάβασε πως δε θα γίνουν οι στρατηγοί ένωσε σαν κάποιο ξαλίφρωμα.

Μπορεί να χρειάζονται και πέντε και δεκαπέντε στρατηγοί με τον καινούριο οργανισμό του στρατού. Μά προτιμώτερο να διοικούνε για μερικά χρόνια τα συντάγματα και τις μεραρχίες και λοχαγοί άκόμα, παρά να γίνουν στρατιωτικοί. 'Ακόμα κι άλλη μια φορά έζει να βγούνε οι αξιωματικοί στο Ρουδι για να ξεφύγουνε τέτοιο μασκαρχιλίκι. Τι θένε; Να πιστέψει ο λαός πως δηλ αυτή η φασορία έγινε μινζγά για τα γκλόνια;

*

ΑΡΧΙΝΗΣΑΝε να μιλήν οι βουλευτές μέσα στη Βουλή, μα πάντα με μέτρο. Από τη μια μεριά έχουν το χαλινόρι του καινούριου κανονισμού της Βουλής κι από την άλλη μεριά τις κυβερνητικές φοβήρες. "Άμα κανένας βουλευτής σηκώσει λίγο παραπάνω τη φωνή του ή παραπαί στο ρουθούνι του 'Υπουργείου, να σου στη στιγμή ή φοβήρα.

— 'Εμείς είμαστε πρόθυμοι να εγκαταλείψουμε την Κυβέρνηση...

Πού πάει να πει:

— 'Αν έακολουθήσεις να μιλάς έτσι και δε βουβαθείς, θάχεις να λογαριαστείς με το «Στρ. Σύνδεσμο».

"Όστε, σά να λέμε, για την ώρα την πιο γερή και θετική πλειονοψηφία μέσα στη Βουλή την έχει η Κυβέρνηση, αφού η πλειονοψηφία αυτή στηρίζεται πάνω σε τόσα ξεγυμνωμένα σπαθιά.

*

ΑΡΓΟΜΙΣΘΟΥΣ, δηλ. φίλους του 'Υπουργείου που νάναι διορισμένοι σε μια δημόσια θέση και να παίρουν το λουφέ δίχως να δουλεύουνε, δεν έχουμε. Μ'ας το βεβαίωσε ο κ. Εύταξιος από το βήμα της Βουλής. "Όστε άδικα φωνάζαμε, άδικα φωνάζε κι ο ίδιος ο κ. Εύταξιος, όσο (παρά-

χρυσές κορινιές, απάνω από το γραφείο του, ο Μαρθωνομάχος ο χλωμός που πέθινε και η κατακόκκινη λέξη, ή ολοζώντανη, δίπλα: «'Ενοιμάζεται».

Το αίμα του άνηρόσηε πάλι κ' έταψε τα μάγουλά του. "Όλα πάλι τα γέλοια και τα γιουχαϊτά ύψώθηκαν μπροστά του, δυνατά, θορυβώδιστα, άνελεήμονα. Και τα γράμματα ύστερα, κ' οι κάρτες, κ' οι βριστιές στους δρόμους κ' οι προσβολές στα καφενεία... —'Ένα κύμα από βόρβορο ένοιωθε στο λαιμό του και στα χέρια του κ' έσαμε τα μάτια στο τότε λερώνα και να τον πνίγει. Θί μου! Πετώγτηκε απάνω απεπισμένος — πνιγότανε!

'Η Χρυσούλα σηκώθηκε τρομαγμένη, το κίνημα της έπεσε κάτω, τα χέρια της τα φιλντισμένα κινυθήκανε σά λαθωμένες φτέρουγες κύκνου — άπελπισμένα.

— 'Αγάπη μου, αγάπη μου, τί έχεις;

— Τίποτα, τίποτα, Χρυσούλα. Τί θές νάχω; Τίποτα.

'Απαλά απαλά την έσπρωξε με το χέρι του και τα χέρια της Χρυσούλας που έσαν έτοιμα να τον άγκαλιάσουνε και να τον παρηγορήσουν, πέσανε. Κ' η φωνή της βουρκωμένη και τα λόγια της, σά

καλούμε) είταν αντιπολιτευόμενος, για τούς ποσαπαίρηδες, καθώς πολύ έκφραστικά τούς βάρτισε ο λαός.

Καθόλου παράδοξο αύριο να μ'ας πει ο κ. Εύταξιος ή κανένας άλλος 'Υπουργός πως δεν υπάρχουν και καταγραφές υπάλληλοι και μεθαύριο να μ'ας βεβαιώσει πως ούτε υπάλληλοι άνίκανοι υπάρχουν.

Κ' έτσι σιγά σιγά θά φτάσουμε στο έξωφρενικό συμπέρασμα πως ο τόπος αυτός πήγε να βουλιάζει επειδή άτύχησε ναχει τίμιους, έργατικούς και ικανούς υπαλλήλους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Les Mavroyéni — Histoire d' Orient. — (de 1700 à nos jours) par Théodore Blancard — Paris 1909. Τόμος: 2.

Πρὸ μερικῶν μηνῶν ἔγραφε ἐδῶ(1) ὁ μέγας Παλαμάς μας ὅτι φοβᾶται πὺς ἔχομε ὡς τώρα τὴ μυθολογία τοῦ Εἰκοσιένα, ἔχι ὅμως τὴν ἱστορία του. Κι μὴ φαίνεται πὺς αὐτὸ εἶναι μιὰ μεγάλη ἀλήθεια πὺς δὲν πρέπει νὰ ξεχνώμε. Ἡ ἱστορία ἢ ἀληθινὴ τοῦ μεγάλου μας Ἀγῶνα θὰ γραφτῆ μιὰ μέρα, σὰν περάσουν «χρόνοι πολλοὶ καὶ μῆνες», σὰν καταλαχιάσουν τὰ πάθη καὶ τὰ προσωπικὰ, σὰ μαζευτῶν καὶ μελετηθῶν ἔλα τὰ ἔγγραφα, ἔλα ἢ ἰδιαίτερη ἀλληλογραφία, ἔλα τὰ γραφτὰ μνημεῖα, τὰ σπαρμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ καὶ γραφτῶν ἀμερόληπτες κ' ἐπιστημονικῆς πραγματείες γιὰ τὰ διάφορα πρόσωπα τοῦ ἔθνικοῦ μας δράματος.

Τέτοια δουλειὰ καταπίστησαν διάφοροι φιλέτοι ἐργάτες τῆς ἐπιστήμης, κι ἀπ' ἔλους πρῶτα πρῶτα μὴ φαίνεται πὺς στέκει ὁ Βλαχουγιάννης' ὄλοένα μαζεύει ὀλιγά, ὁ Βελέης, ἄκουστ, σκαλιζε τὰ ἀρχεῖα τοῦ Ἰπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας. Ὑποθέτω κι ἄλλοι κάνουν τέτοια δουλειὰ. Τὸ βιβλίον πὺς γῆγχε τελευταῖα στὸ Παρίσι ἀπὸ τὸ γνωστὸ φιλέλληνα λόγιον κ. Θ. Blancard σὲ δυὸ μεγάλους πυκνοτυπωμένους τόμους, γεμάτους ἀπὸ σπουδαϊότατα ἔγγραφα, πλουτισμένους μὲ εἰκόνες καὶ πανομοιότυπα ἔγγράφων καὶ γραμμάτων, γραμμένο μὲ ἀμερόληψη, εὐσυνείδητα, καὶ μὲ κριτικὸ μυαλό, εἶναι ἢ ἱστορία τῶν Μαυρογένιδων, φαιλιζε τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἐπαιξάν, ἀπὸ τὸν προπερασμένο αἰῶνα ὡς σήμερα, σπουδαῖο ρόλο στὸν Ἑλληγισμό τῆς Τουρκίας. Εἶναι σχεδὸν δώδεκα χρόνια πὺς ὁ κ. Blancard δημοσίεψε τούς «Μαυρογένιδες» χιλιοσέλιδο βιβλίον, πὺς μὲ μετριοφροσύνη ὠνό-

(1) Βλ. «Νουμά» ἐπιθ. 354, 26 Ἰουλίου 1909, σελ. 3.

δάκρια πέσανε μέσα στη γαλάζια σκοτεινιά.

— Θά κουράστηκες, 'Ορέστη μου. 'Εργάστηκες πάλι σήμερα πολύ και κουράστηκες.

— Ναί, ναί, κουράστηκα...κουράστηκα.

(Ἐ! Τίνος να πώ τον πόνο μου; Τίνος να πώ τον πόνο μου!)

Πηγαινορχότανε μέσα στην κάμερα, σά να τονε κυνηγούσε κανείς. 'Ηθελε ν' ανοίξει την πόρτα, να κατεβεί κάτω, ν' αναπνεύσει, να τρέξει, μέσα στους δρόμους, να κουραστεί.

Εΐτανε σὰν τὸ λάφι, με τὰ μεγάλα, τὰ διορφα μάτια, πὺς τὸ πήρανε ξοπίσω κηπάδια τὰ σκυλιὰ κι ὄλο καὶ νιώθει πιὸ κοντὰ του τὴ λύσσα καὶ τὰ γκυλισματα καὶ τρέχει ἔκκλησμένο, ἀπελπισμένο στὸν ποταμὸ γιὰ νὰ πνιγεί.

'Έτσι τὸν κυνηγούσαν καὶ τὸν 'Ορέστη οἱ εἰρωνεῖες καὶ τὰ γέλοια καὶ τὸν στριγμώνανε στὸ κρεβάτι τῆς Νόρας.

(Ναί! ναί! Θὰ κλείσω τὰ μάτια καὶ θὰ ρηχτῶ ὄλος στὸ ξεπάντωμα τῆς σάρκας γιὰ νὰ ξεχάσω. Ἡ Γυναίκα αὐτὴ θάνατι γιὰ μίνα καθαρὰ μόνον γιὰ νὰ τετῶσω καὶ νὰ ξεγείρω ὄλες τίς δυνάμεις τῆς ψυχῆς μου γιὰ ν' ἀντισταθῶ στὸν ὄχλο καὶ γιὰ νὰ μπορέσω νὰ φτάσω τὸ μεγάλο μου σκοπό. Κανένος

μαζε «Δοκίμιο συμπληρωματικῆς μελέτης στὴ νεώτερη ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, Τουρκίας καὶ Ρουμανίας». Τὸ σημερινό του ἔργο εἶναι καὶ περισσότερο ἀπὸ δεύτερη ἐκδοσὴ, τόσο πλουτισμένο καὶ ξαναχρωμένο εἶναι.

Ὁ πρῶτος τόμος μᾶς δίνει τὴν ἱστορία τοῦ Νικολάου Μαυρογένη, ἐνδὲ ἀπὸ τοὺς πρῶτους περιέργους καὶ σπουδαίους τύπους τῆς ἱστορίας μας. Ἀπόγονος τῆς Βενετσιάνικης φαμελιάς τῶν Μουροσίνι (οἱ ἐποιοὶ στὶς εἰκόνας καὶ τὰ ἀγάλματα ποὺ σῶζονται στὴ Βενετία γράφονται Μουροσενι) ἔφτασε μὲ τὴ μοναδική του ἱκανότητα στὰ πρῶτα ἀξιώματα τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἐπέσπερε συνάμα μεγάλες ὑπηρεσίες στὸ Γένος. Δραγουμάνος τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου καὶ φίλος ἐπιστήμιος τοῦ Ναυάρχου Γεζέχαρλή-Χασάν Πασᾶ ἔπαισε μὲ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ πλῆθους τοῦ Μωριά καὶ τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου ἀπὸ μεγάλες καταστροφές. Ἡγεμόνας τῆς Μολδοβλαχίας ζήτησε νὰ ἐγκαθιδρύσῃ κυβέρνησιν πατρικὴ καὶ νὰ προστατέψῃ τὸ λαὸ ἀπὸ τὴν τυραννίαν καὶ τὴν ἀγγρασίαν τῶν Μωγιαίων. Ἀρχιστράτηγος τῶν ὀθωμανικῶν στρατιῶν ἔμεινε στρατὸ ἀπὸ χριστιανούς καὶ ἠρωϊκᾶ ἀντιστάθηκε στὴν Αὐστρία καὶ τὴ Ρωσσίαν. Ἴσως, ἂν οἱ Μωγιαῖοι ἐχτιμοῦσαν τὰ ἀγαθὰ τῆς διοικήσεώς του γιὰ τὸ λαὸν τους, ἂν ἡ Τούρκικη Κυβέρνησις σκληρῆ, ἀνόητη καὶ ἀχάριστη δὲν τὸν ἀποκεφάλιζε νικημένο στὴ Μπέλα, ὁ Νικόλαος Μαυρογένης, φίλος καὶ προστατὴς τοῦ Ρήγγα, θὰ ἔκανε κατὶ μεγάλο καὶ γιὰ τοῦ Γένους τὴν ἀπελευτέρωσιν.

Ὁ δεύτερος τόμος περιέχει τὴν ἱστορίαν τῶν ἄλλων Μαυρογένηδων. Τοῦ ἀρχοντα Δημήτρη Μαυρογένη, διοικητῆ τῆς Μύκονος. Τοῦ μεγάλου Λογοθέτη καὶ Δραγουμάνου τοῦ στόλου Στῆφανου Μαυρογένη ποὺ μαρτύρησε καὶ αὐτὸς μὲ τὸν Πατριάρχην Γρηγόριον. Τοῦ Ἰωάννη Μαυρογένη, φίλου τοῦ Ρήγγα καὶ ἰδρυτῆ τῆς πρώτης ἐταιρείας ἀπὸ τὴν ὁποία βγήκε ἡ Φιλική. Τῆς Μαντῶς Μαυρογένη τῆς ἠρωϊκῆς τῆς Μύκονος, ποὺ ἡ ἱστορία, ἔχει πολὺ γνωστὴν στὸς πολλούς, διαβάσεται στὸ βιβλίον τοῦ κ. Blancard, ὅταν ἕνα ὄρατον ρομάντζο, ἂν καὶ κάθε τῆς λεπτομέρειαν στηρίζεται ἐπὶ ἱστορικῶν ἔγγραφα. Μετὰ διάφορους ἄλλους Μαυρογένηδες φτάνει στὸ γνωστότατον σοφὸ ἀρχίατρον τοῦ Σουλτάνου Χαμίτ τὸ Σπυρ. Μαυρογένη καὶ ἀναφέρει μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἐχθίμησιν τοῦ κ. Α. Πάλλη, ποὺ ἔχει τὴν περισσώτερην ἀξίαν, γιὰ τὸν ὁ Μαυρογένης εἶταν ὁπαδὸς τῆς ὑπερκα-

θαρύουσας. «Πᾶει, λέει ὁ Πάλλη, καὶ ἄλλος ἀπὸ τοὺς παλιούς ἐκείνους ποὺ κατώρθωσαν μέσα σὲ τόσες δυσκολίας καὶ τόσους πειρασμούς νὰ φυλάξῃ τὸν ἔθνησόν τους καὶ νὰ γίνονται ὠφέλιμοι στὸ ἔθνος. Ὅταν τὸς συλλογίζεσαι κανεὶς εἶναι Τυτᾶνες καὶ ἠρώες.» Ἐπειτα μᾶς δίνει τὴν βιογραφίαν τῶν δυὸ του γιῶν, τοῦ Ἀλεξάνδρου, πρέσβη τῆς Τουρκίας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ λαμπρότερου ἡγεμόνα τῆς Σάμος, ἡγεμόνα ποὺ οἱ Σαμιῶτες κατάφεραν νὰ χάσουν καὶ αὐτὸν καὶ νὰ καταστήσουν στὸν Κοπάση. Ἐν αὐτῷ τῷ λυπηρῷ ἐπιστάθιον ἀναφέρει (σελ. 612) καὶ τὸ ἄρθρον τοῦ «Νουμά» «Νὰ ἀνθρώπος» (Χρόνος Α', ἀριθ. 43, 2 Ἰουνίου 1903), καὶ τοῦ Δημητρίου ποὺ μὲ τὴν ἱκανότητά του ἀντιπροσώπευε τὴν Τουρκίαν στὴ Μασσαλία καὶ ποὺ, ἀφοῦ ἡ Τουρκία, μὲ τὴς συνειθισμένους ραδιουργίας, ἔπαυσε γιὰ 12 χρόνια, ξαναδιορίζει, ἀναγνωρίζοντας τὴν μεγάλην του ἀξίαν, γενικῶς τῆς πρόξενον στὸ Τριέστι.

Τέτοιον εἶναι τὸ ὄρατον καὶ μεγάλο βιβλίον τοῦ κ. Blancard. Μελέτη βαθεῖα προσώπων καὶ πραγμάτων, ἱστορικὴ ἀκρίβεια ποὺ τίποτα δὲ λείπει ποὺ νὰ μὴν τὸ ἀποδείχνει μὲ ἔγγραφα καὶ κείμενα, ἀμεροληψία μεγάλη καὶ φιλελληνισμός, μετρημένος ποὺ πρέπει νὰ ἐχτιμοῦμε γιὰ τὸ μᾶς παινᾶ ὅπου πρέπει καὶ δὲν κρύφτει τὰ στραβά μας, κάνουν τὴν μεγάλην ἀξίαν τοῦ συγγράμματος.

Δ. Π. Π.

Ἐκδοτικὴ Ἐταιρεία ὁ «Φοῖβος» - Ἀθήνα

ΔΙΣΣ ΘΕΡΟΣ :

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

- Ὁρκίος τόμος εἰς 8ον ἀπὸ 130 σελίδας, μὲ τὰριστοῦργήματα τῶν δημοτικῶν μας τραγουδιῶν.
— Εἰκόνας τοῦ ζωγράφου Π. ΡΟΥΜΠΟΥ — Πρόλογος τοῦ ἐκδότη.
— Ἑρμηνεῖα λέξεων. — Βιβλιογραφία.
Κάθε ἀντίτυπον δραχ. 3. Ἐτυπώθησαν καὶ 100 ἀριθμημένα σὲ χαρτὶ Ὀλλανδίας, καθένα δρ. 5.
Παραγγελίας καὶ μὲ ταχυδρ. ἐπιταγῆς :
Ἐκδοτικὴ Ἐταιρεία ὁ «Φοῖβος»
1 Κλεισθίνη, Ἀθήνα
ἢ στὰ γραφεῖα τοῦ «ΝΟΥΜΑ», Ζήνωνα 2.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΟΙ ΛΟΞΟΙ ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΙ

Πουλιέται στὰ γραφεῖα μας δρ. 2.

ΠΕΥΚΟΣ ΟΡΕΙΝΟΣ

Ἐνας ἀπὸ τοὺς παλιότερους, τοὺς πρώτους πρώτους, ἀφοσιωμένους συνεργάτες καὶ φίλους τοῦ «Νουμά». Τὸνομά του Διαμαντῆς Παπαγιάννης, εἶταν ἀπὸ τὴν Ἠπειρὸν, σπούδαζε Νομικὰ καὶ κατοικοῦσε στὸ Βόλο. Πρῶτος περὶ πᾶρ τὸ δίπλωμά του, καὶ βγήκε ἀμέσως στὴ Μακεδονίαν μὲ κάποιον ἀντάρτικον σῶμα· ἐκεῖ πόνησε καὶ πέθανε τὴν παρασημειωμένην βδομάδα στὸ Βόλο φρεσκαῖος.

Στὸ «Νουμά» ἦρθε στὰ 1903, ἀμύσητο φοιτητοῦδι ἀκόμα, μὲ τὰ «Ροδόκρινά» του — κατὶ τραγουδάκια τρυφερά καὶ ὁμορφογεγραμμένα. Ἦρθε γιομάτος ἀγάπην γιὰ τὴν Ἰβίαν, μὰ μὲ ἄλλα παλικάρια, ποὺ ἀποτελοῦταν ἀπὸ μελισσολόγῳ τοῦ Νουμά ποὺ ἐβομβοῦσε κάτου ἀπὸ τὴς ὄνειρεμένες λευκὰς τῆς πλατείας Στουρνάρων, καθὼς ἔγραφε κάποτε στὸ «Ἄστυ» ὁ Παπαντωνίου, καὶ ἐρχόντουσαν κάθε Παρασκευὴν δειλινὸν ταχτικῶς στὸ γραφεῖον, βοηθώντας στὸ δίπλωμα τοῦ φύλλου.

Νὰ, δυὸ τρία ἀπὸ τὰ «Ροδόκρινά», γιὰ μνημόσυνόν του :

Στὰ βάσανα ἀρμενίζουμε
καὶ μὲς οἱς πίκρας πλέμε.
Τὴ νύχτα ἀνασιναίζουμε
καὶ τὴν ἡμέραν κλαίμε,
καὶ εἶναι γραφτὸ μὲς, λέμε,
παντοτεινὰ στὰ βάσανα
καὶ στοὺς κημοὺς νὰ πλέμε.

Γυρνᾶ γυρνᾶ στὴ μαύρη ξενιτιὰ
καὶ μὰ ματιὰ γιὰ μένα δὲ δακρῶζει,
καὶ δὲ χτυπάει γιὰ μένα μὰ καρδιὰ
καὶ νὰ κινάξει μὲ ἕνα δὲ γυρῶζει.
Ποῦσαι, ἀχ, ποῦσαι, μάννα μου γλυκιὰ,
ποὺ τὰ βουνὰ ἡ ἀγάπη σου ραγίζει ;

Εἶσαι λουλούδι ἀπᾶρθενο
μὲ κάλλη ἀνέγγιχτα καὶ μῦρα,
μελλοὶ δὲν τὰ πάτησε,
οὐκ δὲν πέταξε τριγύρω.
Χαρά σ' τον ποὺ τοῦ γράφει ἡ Μοῖρα

— Νόρα ! Νόρα !
Τίποτ' ἄλλο δὲν μπορούσαν νὰ πωῦν τὰ χεῖλια τοῦ Ὀρέστου.

Τὰ μπράτσα τῆς εἶσαν πεσμένα ἀπάνω του ἀκίνητα, μὰ ἐνοιαθεὶ ὁ Ὀρέστης· στὴν πύραν τους πῶς εἶσαν ἔτοιμα νὰ ξαναρχίσουν πάλι. Τὰ χρυσὰ βραχιόλια τῆς μόνο τοῦ δροσίζανε τὴν σάρκα..

Κ' ἔκλεισε τὰ μάτια του Κι ὡς ἔκλεισε τὰ μάτια του, ἀνατρίχιασε ὁ σώμας. Ὡ ! πῶς ἀνέθηκε σπασμωδικὰ καὶ ἀγέλαστη καὶ πῶς ἔσθησε μ' ἕνα κίνημα νευρικό τοῦ χερσὸς τῆς τὸ φῶς τοῦ καντηλιοῦ καὶ μείνανε στὸ σκοτάδι καὶ ὀληνύχτα, ὀληνύχτα, τοῦ ἔπινε τὰ μάτια καὶ τοῦ πιπίλιζε τὸ μυαλό, ἀγάλια ἀγάλια, χωρὶς νὰ μιλεῖ, χωρὶς νὰ χορταίνει, χωρὶς νὰ λείπει εὐχαριστῶν..

(Ὡ ! νὰ μπορούσα νὰ φύγω ! νὰ φύγω ! Νὰ σπαράξω τὸ σάρκινο ἀραξοβόλι ποὺ πνίγει με ! Ὡ ! μὴ μὲ σφίγγεις τόσο ! Ἐγὼ κατὶ ἄλλο θέλω, ἐγὼ πνίγεται στὴν ἀγκαλιὰ σου, ἐγὼ θέλω νὰ βγῶ ὄξω στὸ φῶς, στὸν ἥλιο, στοὺς ἀντρες, — γιὰ τὸν κάποιον ἄλλος εἶναι ὁ σκοπός μου ἐμὲν. Κάποιος ἄλλος ! Ὡ ! νὰ φύγω ! νὰ φύγω !)

(Ἀκολουθεῖ)

δὲ θὰ πῶ τὸν πόνο μου, κανενός !
Ὅταν τὸν ξεμοναχιάσω μέσα στὸ βῆθι βῆθι κρεβάτι τὸν πόνο μου καὶ θὰ τὸν πνίξω καὶ θὰ τὸν θάψω ὑστερα, σκεπαζοντάς τονε μὲ τὴς βυστινιές κουρτινές..)

II

Ἄλλοι πνίγουνε τὸν πόνο τους μέσα στὸ κρεῖσι καὶ ἄλλοι μέσα στὸ αἶμα καὶ ἄλλοι φεύγουνε στὴ μοναξιά καὶ ἀδράχουνε τὰ σωθικά τους καὶ τότε πνίγουνε μὲ τὰ δυὸ τους τὰ χέρια, καὶ ἄλλοι ζητοῦν νὰ τὸν σκοτώσουνε στριγγμώνοντάς τονε ἀπάνω στὰ χεῖλια μιᾶς ὁμορφῆς γυναίκας.

Κ' εἶναι φερδιά τότε τ' ἀμαρτωλὰ κρεβάτια, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ χωρῶσουνε τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν περιφρόνησιν καὶ τὴ λύσσα καὶ τὸν ἄντρα καὶ τὴ γυναῖκα.

Θέ μου ! Θέ μου ! πῶς τρέμει τὸ κρεβάτι ἀπὸ τὸ Μῖσος ! Ὁ πολιτισμός δὲν μπάνει μέσα ἀπὸ τὰ

κλειστὰ παράθυρα καὶ δὲν τρυπᾶ τὴς κτεθεσμένες κουρτινές καὶ δὲν μπορεῖ ποτέ του νὰ φτάσει καὶ νὰ μερώσει τὰ σώματα τὰ γυμνά.

Καὶ μένει ἔτσι ἡ ζωὴ ἀχαλίνωτη καὶ ἐλεύθερη καὶ ρήχει κάτω καὶ τσαλαπατᾶ ὅλες τὴς χαρτινές μάγκες τῆς ἐξημέρωσιν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὠφάνεται ὡς εἶναι : ἀμείλιχτη, σοβαρὴ καὶ λαχανιασμένη.

Καὶ ξαπλώνεται τότε πίστομα κολλημένη ἀπάνω στὰ σεντόνια ἡ Γυαίκα, κατάχλωμη καὶ ἀγέλαστη, καὶ ἀνασηκώνει τὸ κεφάλι καὶ κυτᾶζει τὸν ἄντρα, σὰ φίδι ποὺ ἀνορθώνεται καταμεσίς τοῦ δρόμου καὶ ἔτοιμάζεται νὰ ὀρμήσει καὶ νὰ τρυπήσει τὰ μάτια τοῦ ἀνθρώπου.

Κι ἀπλώνει τότε τὰ μπράτσα του ὁ ἄντρας καὶ τὴν ἀδράχει ἀπὸ τὸ λαιμὸ γιὰ νὰ τὴν πνίξει καὶ νὰ σωθεῖ, καὶ Ἐκείνη τοῦ χαμογελά καὶ παραλοῦν τὰ δάχτυλά του καὶ σκύφτει ἀπάνω στὸ στόμα τῆς καὶ κλεῖ τὰ μάτια καὶ σιγαλοροῦφ τὸ φαρμάκι ποὺ γλυκοσταίχουνε τὰ δόντια τῆς καὶ τὰ χεῖλια καὶ ἡ γλῶσσα.

Καὶ δὲ μιλῶνε καὶ δὲν ἔχουνε τὴ δύναμιν νὰ σηκωθοῦνε, νὰ συρθοῦνε στὴν πόρταν, νὰ τὴν ἀνοίξουν καὶ νὰ φύγουνε — νὰ φύγουνε καὶ νὰ σωθοῦνε..

